

FLYGTIDSKRIFTEN

nytt

Nordens största flygtidskrift

4/91

Modern
flygutbildning

sid 12

ANNA
– en
bland
flera
– ändå
UNIK

sid 2

Foto: Rickard Nilsson

Anna unik flicka i flygvapnet:

Vill bli först som kvinnlig stridspilot

Det har tidigare skett i andra delar av flygvärlden; men i Sverige först 1991. För första gången i flygvapnets 65-åriga historia har en kvinna genomgått militär pilotutbildning. Hon heter ANNA MALTINGER, är 22 år och bördig från Vargön i Västergötland.

Anna och hennes tio manliga kolleger samt tio meteorologer avlade den 5 september flygförarexamen, fick sina vingar vid Krigsflygskolan/F5

i Ljungbyhed. Examensförrättare var chefen för flygvapnet, generallöjtnant Lars-E Englund. Under GFU – grundläggande flygutbildning

– har Anna och hennes tio kolleger flugit 125 h på jet-flygplanet SK 60.

Kursetta blev **Niclas Persson** från Kristianstad.

Anledningen till att Anna sökte till utbildningen som stridspilot var en förfrågan från psykologerna vid uttagningskommissionen (FS/UTK) vid flygstaben i Stockholm. Anna sökte egentligen till flera andra skolor, bl a till trafikflyghögskolan (TFHS) – sålunda till civil pilotutbildning. Hon blev emellertid informerad om möjligheten att i stället försöka bli militärpilot.

Efter en del funderande och lite tvekan om hur arbetet som militär skulle bli, bestämde sig Anna för att tacka ja. Att Anna stod sig bra i konkurrensen med övriga sökanden ser vi bevis på nu när hon bland elva purfärska piloter fått sina guldvingar.

Flygintresset var tidigare aldrig speciellt stort hos Anna. Men med en far som arbetar som ingenjör vid Volvo Flygmotor och ett brin-

nande intresse för fallskärmshoppning, blev det så småningom pilotbanan för Anna.

Om sina framtidsutsikter vill Anna inte spekulera. Hon och hennes kolleger vet lika lite om vad framtiden har att ge. Annu dröjer det fyra år innan de är helt klara som stridspiloter. Mycket utbildning krävs än.

Först och främst är de glada att ha kommit så här långt. Nästa steg blir att klara av GTU 1 – den grundläggande taktiska utbildningen. Och därefter skymtar TIS, typinflygningskedet.

Anna hoppas att hon på sin nya flottilj F13 möter många trevliga arbetskamrater och att hon då som nu får uppleva en härlig gruppanda.

Vi på F5 önskar Anna och hennes kolleger lycka till inför GTU 1!

Diana Sendlak

FlygvapenNytt 52 år

Nordens största flygtidskrift: 35. 500 ex.

Trycks på miljövänligt papper.

INNEHÅLL

- Sid 4:** FV i "ÖB 92"
11: Insändare
12: Flygutbildning, del 1
18: F21 50 år
20: Flygnytt i Paris
22: Bunge-final
24: IACE 40 år
28: FVRF-nytt
34: F20 till Hellas
35: Wien-dokumentet

Nr 5/91 utges i december

(Manusstopp för nr 1/92 = 15 november)

Sista J 35 "Johan" levererad

Den 66:te och sista modifierade J 35 Draken levererades från Saab till F 10 den 21 augusti. Pilot på flygplanet var generalmajor Sven-Olof Hökborg (C FMV:Flygmateriel), som efter landningen överlämnade loggboken till sektorflottiljchefen, överste T Rolf Clementson. – Ungefär 400 miljoner har Drakens modernisering kostat. Om regeringen i 1992 års försvarsbeslut väljer alternativ C, måste bl a alla dessa nya Drakenflygplan skrotas. En gigantisk kapitalförstörelse. Foto: Hyuhn Van-Son

Chefredaktör & ansvarig utgivare: **BERNT ÖSTH**
 Redaktionschef: **HANS HAGBERG**
 Redaktör: **JAHN CHARLEVILLE**
 Prenumeration: **GUNNEL WIRÉNIUS**

Ljungbergs Tryckeri AB, Klippan 1991-10-10/91-792

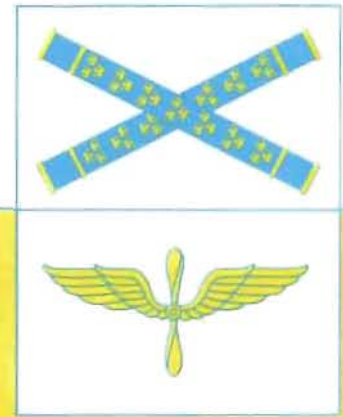
BIDRAG från läsekreten välkomnas. Redaktionens förbehåller sig rätten att redigera allt material. – Endast "Ledaren" ger uttryck för CFV åsikter. För signerade artiklar svarar resp författare, för redigering och layout redaktören.

ÅTERGIVANDE av textinnehållet medges. Källan önskas tydligt angiven.

ADRESS: FlygvapenNytt Flygstaben/Info 107 84 Stockholm
 ☎ 08-788 75 69 (pren) 788 75 67 vx: 788 75 00

Prenumerationspris 50 kr 1992
 Postgironummer 31 69 97-6
 Kassa 103:6 Flygstaben

Fax-nr: 08-664 77 39

Flygvapnet och framtiden

I juni 1991 lämnade ÖB till regeringen sitt underlag ÖB 92 för försvarsmaktens utveckling i framtiden.

ÖB:s underlag grundas på anvisningar från regeringen. I dessa ingick bl a en säkerhetspolitisk bedömning, ett antal operativa prioriteringar samt inte minst en ekonomisk grundnivå.

På den ekonomiska grundnivån (alternativ C) blir konsekvenserna omfattande för hela försvarsmakten. För flygvapnet kan konstateras, att det ekonomiska utrymmet i alternativ C innebär reducering med fyra flygdivisioner, bl a J 35-systemet, ingen tvåsitsig JAS 39, inget flygburet radar-system, ingen omsättning av optisk luftbevakning, ingen bombkapsel mot markmål. I fredsorganisationen måste tre flottiljer läggas ner.

ÖB liksom CFV konstaterar, att en sådan nivå leder till så allvarliga konsekvenser att regeringens anvisningar och ställda uppgifter inte kan uppfyllas.

● ● I regeringens anvisningar för planeringen har flygstridskrafterna och luftförsvaret givits hög prioritet. CFV har därför i sitt särskilda yttrande till ÖB 92 anmält att det inte är rimligt att minska krigsorganisationen redan 1992 så som sker i alternativ C.

Det s k Guldkriget har påvisat betydelsen av flygstridskrafter. Inte minst avslöjades en försvarares oförmåga till försvar om inte en angriparens luftöverlägsenhet kan bestridas. Ett starkt luftförsvar blir därför en nödvändighet. Effekten av rörliga flygförband för att ge markförbanden god anfallsförmåga bevisades också på den allierade sidan. Den sedan lång tid tillämpade prioriteringen av kvalitet som karakteriserar det svenska flygvapnet har också verifierats av erfarenheter från Guldkriget.

● ● Sedan ÖB 92 lämnades i juni i år har händelseutvecklingen främst i Östeuropa exemplifierat den mycket stora osäkerhet som präglar förhållanden mellan och inom stater. Fortsatta väpnade angrepp för att uppnå politiska syften kan

inte uteslutas. *Osäkerhet* är ett nyckelord som präglar utvecklingen.

En slutsats av den senare utvecklingen är, att försvarsmakten och därmed flygvapnet måste bibehålla en sådan storlek och kvalitet att även dramatiska säkerhetspolitiska förändringar kan mötas. Flexibilitet blir viktigare än tidigare.

CFV har därför till regeringen anmält behov av att bibehålla handlingsfrihet inför nästa långsiktiga försvarsbeslut genom att bl a fortsätta förhandlingar om bombkapsel och fortsätta utveckling av flygburen radar. Regeringen har beviljat detta men utan extra medelstillskott. Detta innebär att den redan hårt ansträngda ekonomin innevarande budgetår kan bli än mera utsatt.

● ● Denna höst inlämnas också anslagsframställning för året 1992-93, d v s första året i en förväntad försvarsbeslutsperiod. CFV skall enligt direktiv lämna förslag i två alternativ – A resp C enligt ÖB 92.

CFV anser dock – mot bakgrund av utvecklingen enligt ovan och regeringens anvisningar för planeringen i stort – att det finns starka skäl att flygvapnet för 92/93 utvecklas med bibehållen krigs- och fredsorganisation. Därmed följs den generalplan som redan under 80-talet lades fast för att lösa ställda uppgifter i kris, neutralitet och krig. CFV begär därför i sin anslagsframställan en ekonomisk nivå som bl a innebär bibehållet antal krigsdivisioner, anskaffning av bombkapsel, utveckling av tvåsitsig JAS 39B, flygburen radar FSR-890, en strilutveckling med begränsad omsättning av optisk luftbevakning, något reducerad basutveckling och i huvudsak bibehållen grundorganisation.

Även om denna anslagsframställan innebär reducerade ambitioner på flera områden kan flygstridskrafternas huvuduppgifter lösas på godtagbar nivå. Om CFV framställan godtas, innebär det en ekonomisk nivå mellan alternativen A och C enligt ÖB 92.

Den närmaste tiden måste statsmakterna fatta viktiga beslut som styr flygvapnets framtid. Starka flygstridskrafter behövs även i framtiden. ■

Flygvapnet i obalans - får låg krigsduglighet

Medels-
bristen
spräcker
nuvarande
struktur

Av Tord Karlsson • Filip Ingelsson

Trots att flygvapnet tvingats till mer än halvering sedan 1960-talet förestår ytterligare avvecklingar av flygvapenförband. Detta blir nämligen resultatet om politikererna i 1992 års försvarsbeslut antar den lägsta ekonomiska nivån (alternativ C). Vidare leder den lägsta nivån till att flygstridskrafterna långt ifrån kan anpassas till hotutvecklingen. Därmed får flygvapnet stora svårigheter att lösa sina uppgifter såsom de är formulerade i dag. Ett sådant beslut skulle dessutom leda till att flygvapnet tvingas reducera antalet anställda med upp emot 1000, främst civila.

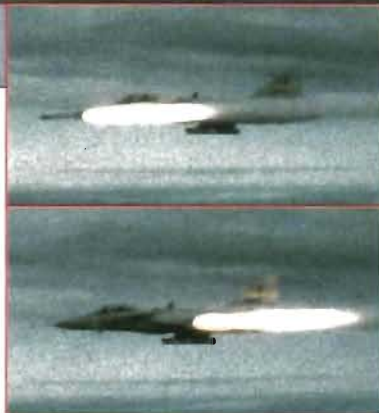

**För få
flygplan
med
för få bra
vapen**

*"If you don't know who
your friends are going to
be next week, then you
have to build your own
defences."*

Första
robotavfyringen
från
JAS 39 Gripen
september - 91

Det försvarsbeslut som skulle fattats 1991 sköts som bekant fram ett år i tiden av olika skäl. Som tidigare redovisats i FlygvapenNytt har överbefälhavaren (ÖB) i juni lämnat sitt underlag till regeringen och den särskilda försvarsberedningen som skall ta fram underlag inför försvarsbeslutet våren 1992. Chefen för flygvapnet (CFV) hade i sin tur tidigare lämnat underlag till ÖB 92. Till grund för det arbetet låg regeringens och ÖB:s anvisningar.

Regeringen har på den lägsta ekonomiska nivån (av ÖB kallad alternativ C) angivit, att försvarsmakten i större utsträckning skall **inriktas mot att möta ett angrepp med kort förvarning**, ett s k "strategiskt överfall". Förmågan att möta en bred invasion på djupet måste därmed minska markant. Motståndet skall i stället fortsätta i alla de former som folkrätten medger, bl a

som *guerillakrig*. En "kärna" av kvalificerade förband skall finnas samtidigt som övriga förband efterhand utgår. Såvida inte hotutvecklingen förändras till det sämre, vilket skulle medföra en förändrad försvarsinriktning.

● ● Både ÖB och regeringen understryker dock vikten av att luftförsvarsförmågan även fortsättningsvis prioriteras.

I ÖB 92 konstaterar ÖB, att risken för krig mellan stormakterna har mins

kat. Utvecklingen i vårt närområde präglas emellertid av *oförutsägbarhet*. (Händelserna nyligen i Baltikum, Jugoslavien och framför allt Sovjetunionen bekräftar detta.)

Militärtekniskt sett betonas *ökad snabbhet* i framtida stridsförlopp och att bristande luftförsvarsförmåga ger begränsade möjligheter till framgångsrika försvarsoperationer. Sveriges betydelse som ett basområde för främmande flygstriidskrafter eller som överflygningsområde understryks.

Verkligheten visar vägen

Den militärtekniska utvecklingen i omvärlden pekar också mot ett ökat utnyttjande av flygstriidskrafter. Erfarenheterna från kriget vid Persiska viken visar vilken betydelse flygstriids-

krafterna har för en anfallande part och omvänt, vad ett icke fungerande luftförsvaret leder till för försvararen. En angripare kan kanske i framtiden genomföra ett angrepp mot Sverige med endast flygstridskrafter och ändå nå sina mål.

CFV strävan att balansera kvalitet och kvantitet har gjort att antalet flygplan och förband i dag är nere på en miniminivå med hänsyn till en möjlig hotbild.

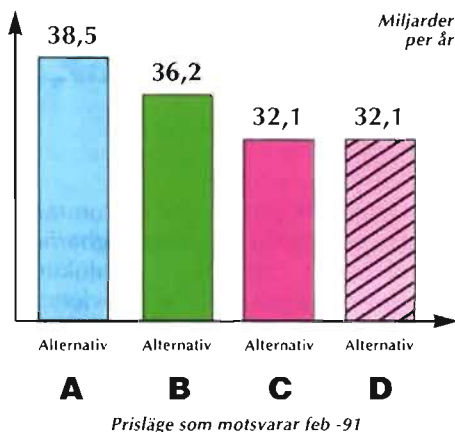
Huvuddelen av våra flygstridskrafter kan dock i dag lösa sina uppgifter på ett bra sätt. Begränsningar i flygbasutbyggnaden (Bas 90), som är försenad av ekonomiska skäl, och antalet kvalificerade jaktrobotar utgör tillsammans med bristen på vapen mot markmål de största svagheterna.

● ● CFV inriktning i planeringsarbetet med ÖB 92 har varit att åstadkomma balans mellan verkans- och stödssystem samt bibehålla en hög kvalitet såväl materiellt som personellt.

ÖB 92 omfattar fyra olika planeringsnivåer:

- Alt A: Planering mot bibehållen operativ effekt – ÖB:s förslag.
- Alt B: Övergångsvis mål enligt 1987 års försvarsbeslut.
- Alt C: Av regeringen anvisad ekonomi.
- Alt D: ÖB:s "omstötta" förslag i av regeringen anvisad ekonomisk ram enligt alternativ C.

De ekonomiska nivåernas inbördes förhållande och storlek framgår av bild 2.

Alternativ A

I detta alternativ tilldelas försvaret en årligen ökande ekonomisk ram med 3 proc. Endast på denna nivå kan försvaret lösa uppgifter med nuvarande operativa målsättning.

För flygstridskrafterna innebär detta, att den befintliga grund- och krigsorganisationen utökas. Ytterligare en division J 35 Draken och fyra radarflyggrupper med totalt tolv flygburna

spaningsradarstationer (FSR-890) organiseras. 21 JAS 39-divisioner ersättes på sikt 35- och 37-systemen. JAS

Exempel på kvalificerad radarjaktrobot (AMRAAM) för Gripen.

39 Gripen får kvalificerade radarjaktrobotar och markmålsvapen. Vidare kan JAS 39 Gripen framtida utvecklingspotential tillvaratas.

Våra flyg-, bas-, stril- och ledningsförband ges en kontinuerlig anpassning till hotbild. Den optiska luftbevakningen behålls och moderniseras.

Markbaserade motmedels- och signalspaningssystem anskaffas liksom radiosystem 90 (RAS 90) för kommunikation mellan flygplan och stridsledningsorgan.

Alternativ B

I detta alternativ tvingas CFV – med start 30 juni 1992 föreslå avveckling av flygflottiljen F13 i Norrköping och en J 35 Draken-division vid F10 i Ängelholm. Från F13 överförs spaningsflygdivisionen till F17 i Ronneby och jaktflygdivisionen till F16 i Uppsala. Strilenheten vid F7 avvecklas.

Anskaffningen av JAS 39 Gripen fullföljs till 19 divisioner. Bara ett mindre antal kvalificerade radarjaktrobotar anskaffas. Möjligheterna att i framtiden modifiera JAS 39 med hänsyn till hot- och teknikutvecklingen försvinner troligen.

Ett tungt styrt attackvapen (TSA) mot markmål kan troligen inte anskaffas. Inte heller bombkapseln (BK) kan anskaffas. Attackkapaciteten blir sålunda uddlösare och jämförelsevis omodern.

Våra bas-, stril- och ledningsförband ges i huvudsak hotanpassad utformning. Det optiska luftbevakningssystemet bibehålls och moderniseras, men endast kust- och gränsnära. Antalet basbataljoner minskar på sikt från 30 till 24. Den fortsatta Bas 90-utbyggnaden senareläggs.

Endast två radarflyggrupper med totalt sex FSR-890-flygplan kan anskaffas. Radiosystem 90 med störskydd kan anskaffas.

Alternativ C

Inom denna ekonomiska ram tvingas CFV att föreslå än mer omfattande avvecklingar. Sålunda avvecklas flygflottiljerna F6 i Karlsborg, F10 i Ängelholm och F13 i Norrköping med start 30 juni 1992. Drakendivisionerna vid F10 avvecklas helt. Från F6 överförs en attackdivision till vardera F7 i Såtenäs och F15 i Söderhamn. En attackflygdivision AJS 37 avvecklas. Divisionerna vid F13 flyttas i likhet med alternativ B. Strilenheten vid F7 avvecklas.

Grundorganisationsförändringarna kommer att innebära att delar av framför allt den civila personalen inte längre kan erbjuda arbete. FV måste således **reducera antalet anställda**, något som efter de senaste årens stora nyrekryteringar känns märkligt.

Anskaffningen av JAS 39 Gripen fullföljs till 16 divisioner. Endast ett begränsat antal kvalificerade radarjaktrobotar kan anskaffas. Den tvåsitsiga skolversionen av JAS 39 (39B) kan inte anskaffas. I stället köps ett

Bombkapseln kan, enl ÖB 92, bara tillföras om alternativ A väljs.

Foto: Arne Johannesson.

nytt utländskt skolflygplan.

Några markmålsvapen av typ TSA och BK ryms än mindre i denna budget. Attackförmågan är stympad.

Våra flyg-, bas-, stril- och ledningsförband kan endast ges en begränsad hotanpassning i detta alternativ. T ex ges radiosystem 90 inget störskydd, vilket är ödesdigert.

Den optiska luftbevakningen avvecklas helt. Antalet basbataljoner minskar från 30 till endast 20. Hela vårt unika flygbas 90-koncept måste omprövas. En studie i detta syfte förbereds vid flygstaben. Inriktningen är att inom en begränsad ekonomi söka en lösning, där arvet från det gamla bassystemet utnyttjas på bästa sätt med en ny organisation.

Det flygburna radarspaningssystemet, FSR-890, kan inte anskaffas.

Tre flottiljer måste dras in

Chansen till bättre förvarning uteblir. Vi tvingas också ta en risk avseende tillgänglighet för 37-systemet, då endast begränsad anskaffning av reservdelar och underhållsutrustning kan göras. Vår försvarsgrad sänks ytterligare.

Alternativ D

Alternativ D har ÖB skapat, eftersom ÖB funnit att alternativ C visat sig

Bara sex flygflottiljer och två skolförband utgör FV i alternativ C/D.

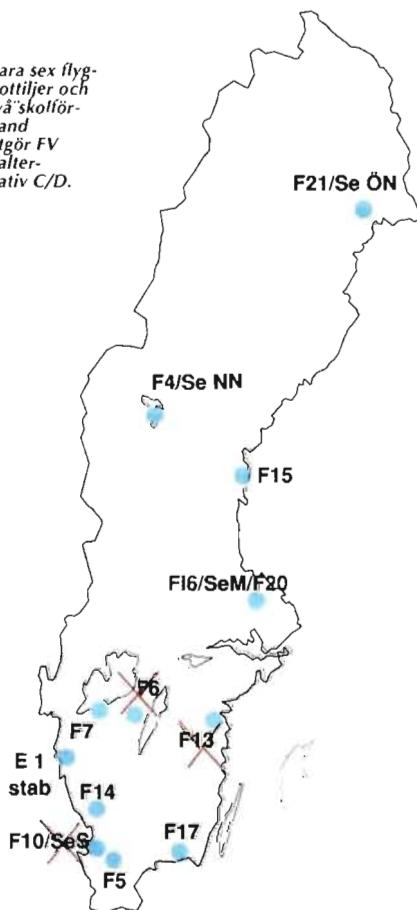

Foto: Åke Anderson

I alternativ C och D utgår det flygburna radarspaningssystemet, FSR-890.

Foto: Peter Liander

vara mindre lämplig för att lösa ställda uppgifter på denna nivå. Planeringsdirektiven anger nämligen att allmän värnplikt skall bibehållas. Då kan inte samtidigt en svensk försvarsindustri som ger handlingsfrihet inför framtiden upprätthållas.

ÖB föreslår därför i ett eget alternativ "D2", att ca 14 000 värnpliktiga undantas från militär utbildning och att frigjorda medel används för materieförnyelse.

För flygvapnets del innebär detta att fler radarjaktrobotar och den tvåsitsiga skolversionen av JAS 39 Gripen kan köpas. Även en bättre hotanpassning av flyg- och stödsystemen kan genomföras.

FSR-890, BK och TSA inryms dock inte heller i alternativ D.

Grund- och krigsorganisationen utformas som i alternativ C med åtföljande minskningar av personalen.

Gemensamt för samtliga alternativ

Nya stridsledningscentraler (STRIC) anskaffas. Eskaderstab och sektorstab omorganiseras till flygkommandostaber. Modifiering av Attack- och Spaningsviggen till AJS 37-standard genomförs. Ny strilsimulator anskaffas senast 1995.

I alla alternativ har ÖB avdelat stora penningreserver för att möta kostnadsökningar främst på materiel. Flygvapnet har dock redan särskilda reserver för att möta kostnadsfördringar inom större materielprojekt.

Ju längre fram i tiden som planeringen sträcker sig, desto mindre blir det ekonomiska utrymmet p g a kravet på reserver.

CFV uppfattning är därför, att allmänna reserver *inte* bör avdelas i planeringen för perioden efter 1997.

Konsekvenser för personalen

Vilket personalbehov har flygvapnet för framtiden?

Behovet kommer givetvis att styras av krigsorganisationens storlek.

I **alternativ A** ökar behovet av yrkesofficerare med ca 600 och behovet av reservofficerare ökar med ca 200 1992-97. Behovet av *civil personal minskar* under samma period med ca 200.

I **alternativ B** är behovet av yrkesofficerare något större än i dag (plus ca 300 1992-97). Antalet reservofficerare och civilanställda behöver minskas med 130 respektive 400. Frivilligpersonalen behöver minskas med ca 2000, eftersom den optiska luftbevakningen reduceras.

I **alternativ C och D** motsvarar behovet av yrkesofficerare dagens tillgång. Antalet reservofficerare och frivillig personal behöver minskas med ca 250 respektive 5000 (!), eftersom den optiska luftbevakningen utgår. Antalet *civilanställda måste minskas med 720* under perioden 1992-97.

Antalet värnpliktiga i flygvapnet minskar under femårsperioden med 2000, enligt **tabell 1**.

Tabell 1

Vpl	Inkallade 1992/93	Inkallade 1996/97
Alternativ A	5500	5100
Alternativ B	5500	4400
Alternativ C	5500	3500
Alternativ D	5500	3500

Värdering och konsekvenser

Endast **alternativ A** ger flygstridskrafterna möjlighet att lösa samtliga de attack-, spanings- och luftförsvarsuppgifter som kan förutses vid ett framtida angrepp mot vårt land.

Alternativ B ger på kort sikt en tillfredsställande förmåga att lösa främst luftförsvarsuppgiften. Den mest betydande kvarstående **svagheten** är den minskade möjligheten till bekämpning av markmål (t ex broar och markstridsförband), om varken TSA eller BK kan anskaffas.

Möjligheterna att i framtiden anpassa JAS 39 Gripen till hotutvecklingen kan inte heller bevaras i detta alternativ. Det innebär att **svensk flygindustri** (med SAAB i spetsen) **avvecklas** på sikt.

I **alternativ C** har det, trots omfattande grund- och krigsorganisationsförändringar, inte gått att skapa ett balanserat flygvapen med förmåga att lösa främst den prioriterade luftförsvarsuppgiften. Antalet flygplan blir för litet med hänsyn till hotbilden. En skrotning av våra ca 70 Drakenflygplan, som helt nyligen modifierats till en kostnad av 400 miljoner, ger en avsevärd försvagning av luftförsvaret. Reducerad vapenanskaffning kommer att leda till otillräcklig förmåga att bekämpa mål i luften och på marken. Uthålligheten i ett eventuellt krig blir alltför kort.

Utan ett väl utbyggt basystem och tillräcklig hotanpassning av flyg- och stödsystemen riskerar vi att få flygstridskrafterna **utslagna på marken**. En angripare kan också relativt enkelt störa ut ledningssystemen, så att vi får svårare att komma till verkan med våra flygplan och vapen.

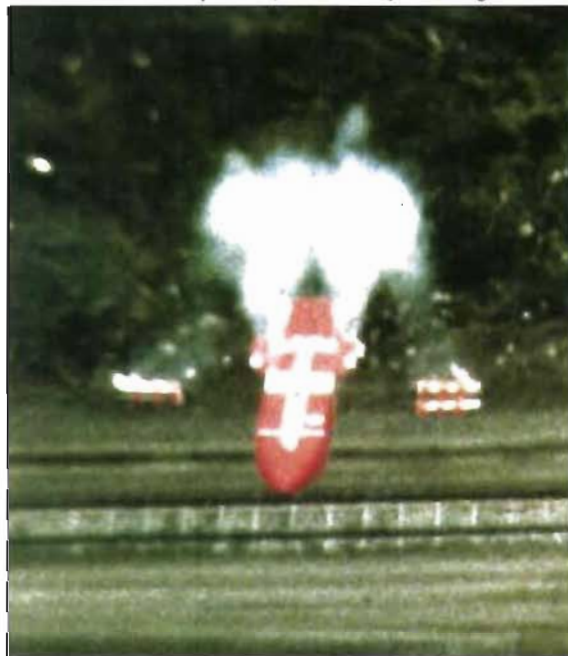
En avveckling av den optiska luftbevakningen innebär att uthålligheten i STRIL-systemet minskar och störkänsligheten ökar. Förmåga att inhämta underrettelser över hela Sveriges stora yta minskas drastiskt.

● ● Allt sammantaget kan detta bli innebära, att flygstridskrafterna inte tillfredsställande kan skydda mobilisering och understödja våra mark- och sjöstridskrafterns strid.

Erfarenheterna från kriget i Irak

visar, att utan ett starkt skydd mot flyg-angrepp kan inte ett framgångsrikt försvar genomföras. Erfarenheterna visar också vilken betydelse flygstridskrafterna har för en angripare. Överfört på svenska förhållanden betyder det, att vår jakt-, attack- och spaningsflygfunktion är **en nödvändig komponent** i ett allsidigt sammansatt försvar **mot invasion och strategiskt överfall**. Inte minst mot det nämnda anfallsscena-

Bombkapseln "Mjölner" under provfällning.

riot har våra flygstridskrafter i dag en förmåga att tidigt och med hög initial-effekt möta en angripare.

Hela försvaret får i alternativ C en **låg krigsduglighet**. Flygstridskrafternas vapen och stödsystem får oroväckande låg kvantitet och kvalitet.

Foto: Peter Liander

Exempel på alternativ C:s kapitalförstörelse – skrotning av alla nymodifierade Drakenflygplan, J 35J. Cirka 400 miljoner kastas bort. Bl a.

● ● I alternativ C sker också en **omfattande kapitalförstöring**. T ex har 400 miljoner kronor lagts ned för att modifiera ett stort antal J 35 Drakenplan, för att de skall kunna medverka effektivt i luftförsvaret fram till sekelskiftet. Dessa måste i denna ekonomiska nivå skrotas.

Stora summor har även investerats i det flygburna spaningsystemet och framtagning av en bombkapsel, investeringar som blir bortkastade i alternativ C. (BK ej heller i alt B). CFV har bl a invänt mot detta i sitt särskilda yttrande över ÖB 92. (Yttrandet återfinns i sin helhet som ledare i FV-Nytt nr 3/91.)

Bombkapseln (DWS 39/"Mjölner") är nu färdigutvecklad i samarbete med firman MBB i Tyskland. Denna kan börja levereras inom några år och

Guerilla-krigföring inget för oss svenskar

skulle snabbt (den kan även bäras av Attackviggen) ge en höjning av flygstridskrafternas förmåga att med större säkerhetsmarginal och stridsökonomi bekämpa markmål.

Konsekvensen av att den tvåsitsiga skolversionen JAS 39B Gripen inte kan anskaffas i alternativ C blir – utöver försämrade utbildnings- och operativa effekt – att export av JAS 39 troligen inte kan ske. En export (t ex till Finland) innebär en längre produktionsserie, vilket medför ett lägre styckepris för svenska flygvapnet.

● ● I den av regeringen anvisade ekonomiska ramen förordar ÖB **alternativ D**. I detta kommer flygstridskrafterna i ett bättre läge än i alternativ C. Trots detta kvarstår flera tunga svagheter, t ex dålig hotanpassning av stödssystemen, avbruten utbyggnad av Bas 90-systemet och ingen anskaffning av bombkapsel. Dessutom måste Draken-divisionerna skrotas, vilket bl a också innebär reducering av tusentals anställda.

Flygstridskrafterna kan därför inte heller i alternativ D lösa sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

● ● De stora bristerna i försvaret och flygstridskrafterna i alternativ C och D gör, att *syftet* med och inriktningen av

Utvecklingsprojekt som inte kunnat inplaneras i alternativ C

Industriområde	Materielobjekt
Robot	Attackrobot för JAS 39 (TSA)
Sensor	Flygburen spaningsrr (FSR-890) Mod bef radar PS 860/870 Utveckling JA 37 Ny markbaserad radar
Tele	Störskydd RAS 90 Mod FTN
Telekrig	Motmedel JAS 39 och JA 37 Taktisk signalspaning Markbaserad störsändare Kapselb störsändare JAS 39
Flyg	JAS 39 JAS 39 vidareutveckling

försvaret måste omprövas. Vad skall vårt försvar användas till? **Skall vi bara ha ett "polisförsvar" som kan ingripa i enklare angreppssituationer eller skall vi kunna slåss i krig?** Att framgångsrikt kunna försvara Sverige

Krigsorganisation 1997

Alternativ	A	B	C
Summa flygdivisioner	21	19	16
JAS 39 divisioner	2	2	2
JA, AJ, S 37; J 35 divisioner	19	17	14
Basbataljoner	30	28	20
Radarflyggrupper	-	-	-

Krigsorganisation 2002

Alternativ	A	B	C
Summa flygdivisioner	21	19	16
JAS 39 divisioner	6	6	6
JA, AJ, S 37; J 35 divisioner	15	13	10
Basbataljoner	30	24	20
Radarflyggrupper	4	2	-

på djupet med något slags "guerillaförsvar" utöver flygstridskrafterna måste bedömas som orealistiskt. Svensken är inte tränad härför; vi lever ett jämförelsevis bekvämt liv. Förtroendet utomlands för Sveriges beslutsamhet och förmåga att försvara sig minskar. Försvarets krigsavhållande effekt minskar därmed drastiskt. Vårt land inbjuder till äventyrligheter.

Verksamhetsåret 1991/92

Vi har nu en situation där vi 1991/92 skall upprätthålla handlingsfrihet inför försvarsbeslutet våren 1992 med en ekonomisk ram som är **lägre** än för 1990/91! På regeringens bord ligger nu *begäran om extra medel* för att kunna lägga de nödvändiga beställningarna till försvarsindustrin. Bombkapseln, spaningskapseln till JAS 39 Gripen och en attackrobot mot markmål är exempel på sådana **nödvändiga materielobjekt**. Dessutom skall det nya stridsledningsprojektet STRIC inrymmas utan att särskilda medel avdelats. Denna handlingsfrihet kostar stora belopp, vilket bl a går ut över vår förbandsproduktion.

För att denna lägre ekonomiska ram skall kunna hållas, måste all verksamhet i FV innevarande budgetår genomsyras av möjligheten till **besparingar**. Detta har inneburit begränsningar i en stor del av verksamheten. Även den annars prioriterade flygtidsproduktionen har påverkats, vilket är olyckligt. Situationen är emellertid extraordinär i år.

Det är sålunda nu viktigt, att regeringen beslutar om vilka angelägna materielprojekt som skall drivas vidare, till dess försvarsbeslutet är fattat.

Utvecklingen i omvärlden

Den senaste tidens händelser i bl a Sovjetunionen visar, att Sveriges militära och politiska läge snabbt kan förändras. Detta har uppmärksammat av såväl ett antal politiker som ledande skribenter i dagspressen. I detta sammanhang förtjänar det att påpekas, att vid en skärpning av det internationella läget är det **för sent** att återta en större militär försvarsförmåga.

De leveranser försvaret beställer eller beställt av en utländsk tillverkare kan komma att inställas på grund av att tillverkarens resurser måste ställas till det egna landets förfogande. Att i en sådan situation återskapa en tillfredsställande försvarsförmåga med egna resurser måste bedömas som näst intill omöjligt eller en process på flera tiotals år. Hamnar Sverige i ett kris-, neutralitets- eller krigsläge får vi "slåss med det vi har".

Följande slutsatser är oundvikliga:

Utvecklingen i omvärlden går inte att förutsäga.

Vid värdering av hotbilden mot Sverige måste vi räkna med de faktiska militära resurserna i vårt närområde, inte den för tillfället rådande politiska inriktningen.

För att våra flygstridskrafter skall kunna ge hela det svenska folket ett gott skydd måste ÖB:s **ALTERNATIV A** väljas i FB 92 - I **ALTERNATIV B** försämras skyddsmöjligheterna. I **ALTERNATIV C** minskar flygstridskrafternas skyddsförmåga drastiskt till en oacceptabel nivå. Stora delar av Sveriges luftrum blir oförsvarbart.

CFV och ÖB kommer under hösten att lämna ytterligare underlag till försvarsberedningen.

Verkligheten pekar på att vi även framledes behöver ett högkvalitativt flygvapen med ett för hela landets försvarsförmåga högt antal flygplan och förband! ■

Tillrättalägganden

P g a att vissa felaktigheter/missuppfattningar redovisats i samband med inlägg och debatter främst i press och radio, vill FlygvapenNytt kortfattat göra en del tillrättalägganden.

1) Även efter praktiskt möjlig gångtidslängning av våra Viggenflygplan måste attack- och spaningsversionerna (= de äldsta 37-versionerna) tas ur bruk före sekelskiftet. Jaktviggen (= den yngsta 37-versionen) avvecklas successivt mellan 2005 och 2010. Drakenflygplanen (J 35J) – som redan gångtidslängts – kan inte heller behållas in i nästa sekel.

Om ingen ersättning av våra "gamla" flygplan genomförs kommer flygvapnet efter år 2000 att bestå av åtta divisioner JA 37 fram till 2005. Därefter minskas divisionsantalet successivt till 0 år 2010. Det är därför man NU måste fatta beslut om att anskaffa nya flygplan för att säkerställa ett svenskt luftförsvar m m under första delen av nästa sekel.

2) 1982 beslutade statsmakarna att JAS 39 Gripen skulle få kosta 25 miljarder kronor under perioden från 1982 till i princip sekelskiftet. Uppräknat till dagens pen-

ningvärde är den siffran ca 48 miljarder kronor. Även om vissa fördyringar (ca 9 miljarder) kan förutses, är det mycket långt kvar till summan 200 miljarder kronor som förekommit i en del massmedier. Kostnaden 200 miljarder för Gripen-projektets första 140 flygplan saknar helt verklighetsförankring. Inte ens om hela kostnaden för att ersätta JA 37 Jaktviggen under 2000-talet inräknas kan dessa siffror förklaras.

3) Av det under punkt 1 redovisade framgår, att även de modifierade attack- och spaningsflygplanen AJS 37 utgår av åldersskäl före sekelskiftet. AJS-modifieringen av AJ 37 och S 37 genomförs i syfte att modernisera och hotbildsanpassa flygsystemen inför återstående del av 1990-talet. AJS 37 kan således inte ersätta eller skjuta upp ett anskaffande av JAS 39 Gripen.

I och med modifieringen till AJS 37 förbättras emellertid bl a AJ

37:s och S 37:s luftförsvarskapacitet något. Jaktuppgiften är dock fortfarande andrahandsuppgift för AJS 37. Systemets effekt i luftförsvaret når alls inte JA 37:s eller J 35J:s nivå, som bl a från system- och vapentekniska utgångspunkter har helt andra förutsättningar.

AJS-konceptet ger däremot bättre utbildningsförutsättningar till rollerna som både attack- och spaningsförare. Erfarenheter från AJS 37-utbildningen kommer således att ge värdefulla erfarenheter inför JAS 39-omskolningen.

4) Följande viktiga tidpunkter i JAS 39 Gripen-projektet kan noteras:

- ▶ 1991-10-01. FMV överlämnade projektrapport till regeringen/försvarsdepartementet (Fö).
- ▶ 1991-10-01. IG JAS överlämnade offert till FMV på delserie 2 (110 flygplan), JAS 39B m m.
- ▶ 1991-11-15 (senast) överlämnar FMV offerten till regeringen (Fö) med synpunkter och förslag efter granskning.
- ▶ 1992-02-28 (senast). Regeringspropositionen angående försvarsbeslut – FB 92 – med bl a JAS 39.
- ▶ 1992-05/06. Förhoppningsvis ett riksdagsbeslut om FB 92. ■

Vad psykologer och fackfolk vid flygvapnets uttagningskommission är bra på, är att sälla bort sökande med otillräckliga eller mindre goda förutsättningar för yrket. Vad flygskolans folk är bra på är att utbilda dem som tagits ut. Detta är kompetensområdena och "om var och en sin syssla sköter, så går det väl evad som möter" (Martin Luther).

Varken urvalsfolket eller utbildningsfolket är mer än människor. Misstag kan begås. Det kan medföra, att en förare skjuter ned fienden enbart på

utbildning ge en bättre grund för framtida duglighet än dålig utbildning. Med god utbildning menar jag, att eleven får lära sig det han behöver kunna.

Inläring av komplexa färdigheter är en ömtålig, lättstörd process – även hos den så småningom mest robuste. "Känn dig själv" och glöm inte dina egna elevsituationer! Flygskolan har genom att modernisera utbildningen nästan gjort sig av med de förr mest frekventa gallringsanledningarna: Eleverna klarar helt

ningshjälpmedel med avsikt att provocera till kunskaps- och omdömesutvecklande reflexioner och diskussioner. Inspelningen gjordes under hösten 1986 med bl a skådespelare och autentiska jubilarer, som haft sin examen på Ljungbyhed 25 år tidigare, alltså på Vampire-tiden.

Av handlingen framgår, att examinanderna 1986 tilläts göra instrumentinflygning för landning i enkelkommando – till chockerande förvåning för ett par "jubilarer". Dessa hade filmen igenom ansett att nutida

Insändare:

Stellan och förarna

Stellan Olssons kritiska frågor i FV-Nytt 1/91 om urval och utbildning av flygförare fick i samma nummer auktoritativt svar av chefen för flygstabens utbildningssektion. Överstelöjtnanten i FV reserv Folke P Sandahl (med insikter i ämnet bl a genom konsultskap i ledarskap och utbildning) tar här upp frågorna på sitt sätt.

grund av god utbildning. Det får vi stå ut med. Värre är om en rättbedömd, alltså "lämplig", förare misslyckas på en dålig utbildning. Det är inte acceptabelt.

● ● Sambanden mellan testresultat och utbildningsresultat är svaga. När få tas ut är nämligen de uttagna kvalitetsmässigt sett mycket lika varandra, om urvalsinstrumentet varit effektivt och rekryteringsunderlaget gott. Andra och mera slumpmässiga inflytelser än de begävningsmässiga förutsättningarna får då relativt stor betydelse för skillnaderna i utbildningsresultat.

Sambanden mellan prestationer under utbildningen och framtida duglighet är emellertid ännu sämre och det är inte heller svårt att förstå. Här är ju båda jämförelseobjekten klart instabila: Å ena sidan prestationer, påverkade bl a av individuella inlärningskurvornas olika utseende, och å den andra yrkesduglighet, påverkad av individernas olika livsutveckling och mycket annat.

Ett icke öväsensligt samband däremot torde råda mellan god utbildning och framtida duglighet. I varje fall tycks god

enkelt av vad de skall kunna och det oftast med god marginal.

● ● Kritik.
– Om FV

vill ha krigsdugliga förare och krigsduglighet förutsätter i ex vakenhet, självständig tankeförmåga, initiativkraft, ansvarsmedvetenhet, måste sådana egenskaper få komma till uttryck och, när de gör det, välkomnas, utvecklas, förädlas. En gång var den allmänna folkbildningen låg, lika låg som soldatyrket var enkelt. Då var det bäst att en styrande elit hade hand om förståndet. Den tiden är förbi.

Ledning behövs i alla organisationer. En organisation, vars ledare på olika nivåer inte tål kritik, är inte livskraftig. FV är livskraftigt. Sannolikt finns i dess högsta ledning numera inte någon, som anser att tyst följsamhet bör vara ett urvalskriterium för svenska militära flygförare eller officerare över huvud taget. Om organisationen är ineffektiv och detta inspirerar till fruktbara förslag från en vaken enskild, bör det finnas mera angelägna saker att ta itu med än att grunna över om inte förslagsställaren skall anses feluttagna.

● ● Det nya arvet. Videogrammet "Det nya arvet – press utan stress" är liksom de nio övriga i serien ett utbild-

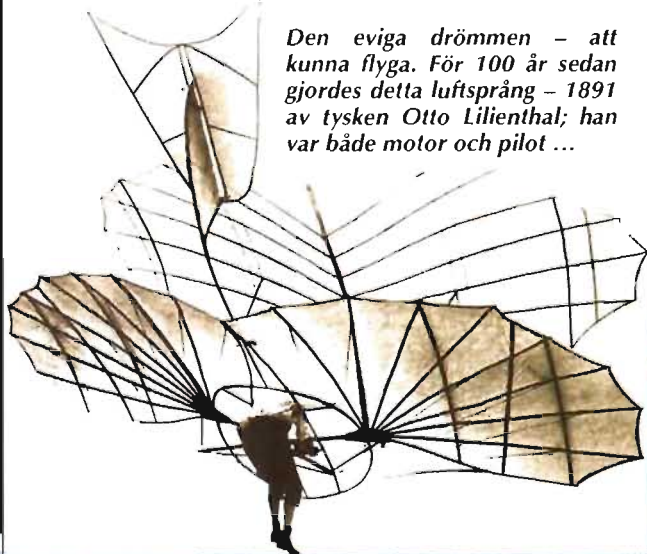
ningshjälpmedel. Sakförhållandet är att elevernas kompetens för instrumentinflygning blev tillräcklig sedan pedagogiken moderniserats. Detta sammanföll inte i tiden med byte av flygplanstyp och landningshjälpmedel.

● ● Arbetsklimat. – De flygare som i dag utgör våra divisioner har säkerligen tillräcklig självinsikt för att inte bli störda av att någon anser dem feluttagna och felutbildade. Men nog kan man tänka sig mera stimulerande omdömen om dessa män, som med den äran sköter sina för landet så viktiga uppgifter. Alise Weibulls utomordentligt välgjorda studie speglar inte i något avseende bristande personell kvalitet i förarkadern. Organisationen skall rätta sig efter uppgiften och människorna, inte tvärtom.

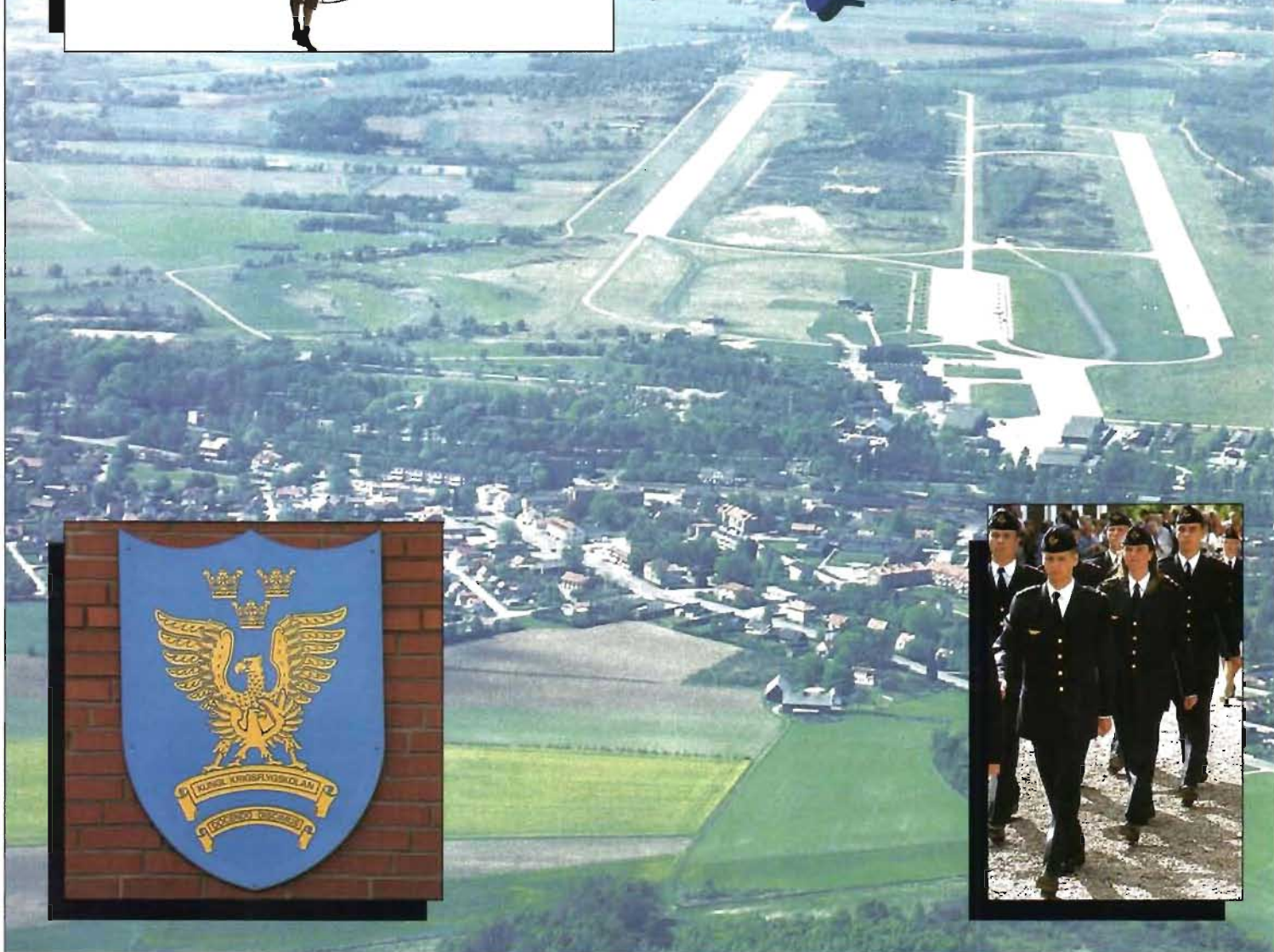
Varken de äldre eller de yngre av dagens flygförare är feluttagna eller felutbildade efter var och en sin tids sätt att se. Skillnaden i nuets ljus är endast att de äldre haft en i princip och i vissa avseenden knaggligare väg att gå än de yngre. Att återgå till föråldrade urvals- och utbildningsmetoder skulle däremot ge FV i egentlig mening feluttagna och felutbildade flygare. Det tror jag inte att Stellan Olsson vill plädера för. Hans artikel är värdefull – den tvingar till "koll av besticket". ■

Folke P Sandahl

Den eviga drömmen – att kunna flyga. För 100 år sedan gjordes detta luftsprång – 1891 av tysken Otto Lilienthal; han var både motor och pilot ...

Mo FLYGUTB

**Text: Kenneth Hansson
Mats Svensson
Foto: Rickard Nilsson**

Flygskolan (FlygS) har till uppgift att grundutbilda blivande flygförare till flygvapnet.

Vidare sker här utbildning av marinens helikopterförare samt flygutbildning och miljökunskap för flygledare åt Luftfartsverket.

DERN ILDNING

Av den stora bilden framgår med önskad tydlighet varför man bedriver flygutbildning vid Ljungbyhed!

F5 – våra militär- piloters vagga

I snitt passerar storleksordningen 160 elever FlygS varje år.

Den grundläggande flygutbildningen (GFU) genomförs sedan 1987 enbart och direkt på jetskolflygplanet SK 60. Utbildningen har gått under arbetsnamnet "GFU 86". Idéerna till denna utbildning föddes inom flyglärarkåren för ett antal år sedan. Genom ett öppet och bra utbildningsklimat kunde idén saluföras och så småningom genomföras.

En viss kritik har naturligtvis framförts, men den har efterhand tystnat. Nya tankar och idéer brukar möta motstånd inledningsvis. Resultatet efter utvärderingarna av eleverna visar att FlygS är på rätt väg. Flera länders flygvapen har visat stort intresse för utbildningen.

GFU 86 innebär att eleverna under de första tolv månaderna flyger 125 tim, fördelade på 85 tim dubbelkom- ▶

Ett antal orienteringskurser för flygläkare, flygingenjörer genomförs också vid FlygS.

Blivande meteorologaspiranter genomför sin fackutbildning samt flygutbildning i samverkan mellan FlygS och Väderskolan.

Bild 4: Chefen för flygvapnet, gen lt Lars-E. Englund, förrättar examen den 5 september 1991. Kursettan Niclas Persson gratuleras.

mando samt 40 tim enkelkommando. Redan efter 25 tim sker första ensamflygningen (EK).

Tabell A

Faktaruta GFU 86

Övningar	DK	EK
Allmänt handhavande	32	8
Avancerad flygning	10	8
Förstabandsflygning	20	13
Instrumentflygning	13	2
Navigatorik	10	9
	85	40

● ● Efter GFU fortsätter flygutbildningen vid FlygS med grundläggande taktisk utbildning (GTU:1) under ca 60 flygtimmar.

Eleverna får under denna del av utbildningen "lukta" på mera stridstaktiskt uppträdande. Man börjar flyga i 4-grupp på låg och lägsta höjd, genomför spaningsuppdrag samt påbörjar skjutövningar med övningsraketer. Givetvis fortsätter övning i allmänt handhavande.

Efter 18 mån vid FlygS och F 5 fortsätter eleverna till F 16 i Uppsala och GTU:2.

Genom åren har cirka 5.200 flygförare erhållit "vingarna", dvs sina flygförarmärken m/36. Det innebär att numreringen på märken har passerat 10.000, eftersom varje flygförare erhåller två uppsättningar. – Bild 4.

Flyglärare – Flygelev

"Docendo Discimus". Det vill säga: Lär genom att lära ut. Detta är skolans devis. – Bild 5.

Bild 5

Bild 6

Skickliga och erfarna lärare med stort inflytande på utbildningen har starkt bidragit till den utbildningsfilosofi och pedagogik som tillämpas vid FlygS i dag.

För att få förståelse för varför man utbildar eleverna som man gör, genomgår blivande flyglärare en flyginstruktörskurs (FIK). Med denna lärarutbildning är FlygS unik inom den militära utbildningsapparaten. Glädjande börjar försök till liknande "FIK" att genomföras vid andra utbildningsanstalter i försvaret.

FIK-kursen genomförs med handledare under 14 utbildningsveckor, därefter genomför den blivande läraren ett praktiskskede under tolv månader. Efter detta är grundutbildningen klar. För att avancera från novis till mästare krävs emellertid lång erfarenhet. (Lär genom att lära ut.)

FIK:s utbildningsinnehåll omfattar många flygövningar. Ändamålet är inte att lära de blivande lärarna att flyga, utan att lära dem hur man överför kunskaper och färdigheter till eleverna.

● ● En annan viktig del i utbildningen är att överföra de grundläggande värderingar och den utbildningskultur som råder vid FlygS. Naturligtvis är detta föränderligt med den utveckling som hela tiden sker i det övriga samhället och försvaret.

Den blivande flygläraren och flygeleven som skall börja sin utbildning vid F 5 i Ljungbyhed har mycket gemensamt. – Bild 6.

Båda har sökt frivilligt. Därefter har uttagningskommissionen (UTK) med sina erfarna psykologer genom olika prov m m tagit fram kandidater som bedöms klara den militära flygutbildningen.

Till FlygS kommer således blivande lärare och elever med hög motivation och högt ställda förväntningar.

Man har på goda grunder och erfarenheter kommit fram till vissa gemensamma förväntningar som blivande lärare och elever har, nämligen:

- ▶ FV (Flygskolan) är en bra arbetsgivare som alltid sätter människan i centrum. Det skapar trygghet för framtiden.
- ▶ Arbetet förefaller intressant och utvecklande såväl färdighets-, kunskaps- som personlighetsmässigt.
- ▶ De människor man skall arbeta ihop med verkar intressanta och inspirerande.
- ▶ Goda insatser uppskattas.

Tabell B

Förståelse-anpassning-kreativitet-självständighet

Dessa egenskaper är klart träningsbara i färdighetsmening.

Flygskolan ansvarar för att anordna sådana inlärnings-situationer att kreativiteten, självständigheten, förståelsen och anpassningen verkligen tränas och därmed utvecklas.

OBS!

Detta gäller alla ämnen och situationer.

Utbildningsfilosofi

Att exakt definiera krigets krav på en flygförare låter sig svårigen göras. Erfarenheter från senare tiders luftkrig pekar emellertid entydigt på vissa önskvärda egenskaper för att motsvara krigets krav hos en stridsflygare, nämligen **tabell B**.

För att utbildningen skall ge optimal effekt måste skolan motsvara högt ställda förväntningar och krigets krav med en stimulerande och utvecklande utbildningsmiljö.

En miljö som erbjuder möjligheter att skapa goda relationer präglade av ömsesidigt förtroende såväl uppåt, nedåt som åt sidorna i hela organisationen. – Bild 7.

Bild 7

HISTORIK

Krigsflygskolan i skånska Ljungbyhed startade verksamheten 1 juli 1926. Ljungbyhed har emellertid ett militärt förflutet ända från senare delen av 1600-talet. Från den tiden och fram till 1927 bedrevs på heden övningar med husarer, dragoner, infanterister m fl.

Flyghistorien började redan 1910, då pionjärerna Ask och Nyrop för första gången flög med sin "Gräshoppa". Nyrop startade landets första flygskola på Ljungbyhed. Verksamheten var blygsam med endast två elever ... som dessutom inte blev färdigutbildade.

En annan entusiast och legend var *Enoch Thulin*. Han började sin flygskoleverksamhet 1915. Enligt reglerna fick inledningsvis endast flygförare till försvaret utbildas vid skolan. Detta p g a att det råde flygförbud för civilister samt att det dessutom råde bensinrestriktioner. Senare kom emellertid även civila flygförare att utbildas. Flygskolan upphörde 1920. Då hade 101 elever utbildats.

Under åren 1920-26 förekom sporadisk flygverksamhet på Ljungbyhed – framför allt med flygspanarkurser från Malmslätt.

● ● Ljungbyhed har nästan under hela 1900-talet förknippats med utbildning av flygförare för vårt militära försvar. Den har skett och sker vid **Flygskolan** (Flyg S). Efterhand har ytterligare skolor placerats vid F 5.

Sedan 1973 utbildas vid **Flygvapnets Flygtrafiktjänstskola** (FFL) reservofficerare, flygledare ur Luftfartsverket och värnpliktiga i flygvapnets krigsorganisation.

Sedan 1983 utbildas anställd och värnpliktig personal för försvarsmakten vid **Väderskolan** (VÄDS).

Vid **Trafikflygarhögskolan** (TFHS) grundutbildas sedan 1984 trafikflygare för den tunga civila luftfarten. Det är stora fördelar med att ha skolorna vid samma flottilj. Flygplatsen är unik med två bansystem med parallella banor – en förutsättning för att en effektiv skolflygverksamhet skall kunna bedrivas. Luftrummet medger goda övningsutrymmen med både propeller- och jetflygplan. Utnyttjande av gemensamma lärare och lokaler samt samarbete i pedagogikutvecklingar ger stora vinster.

En hög kompetens hos personalen och ett bra utbildningsklimat ger en utbildning av högsta klass. ■

Bild 8: "Det flygpedagogiska Z:at" = ett flygpass utbyggnad.

En utbildningsfilosofi som hela tiden erbjuder utvecklande utmaningar – dvs utmaningar på rätt nivå, vid rätt tillfälle för just *den* individen.

En miljö där skadlig stress (som minskar perceptionen och därmed inlärningen) undviks i största möjliga mån.

En filosofi som kräver successivt ökat ansvar för den egna utbildningen och utvecklingen.

En miljö där alla idéer uppskattas och där ökat inflytande och självbestämmande hos den enskilde skall uppmuntras.

Grunden för att utbildningen skall lyckas är att flyg- och övriga lärare har en positiv inställning till elever och utbildning.

Lärarens inställning till sin roll som utbildare/tränare och inte kontrollant/domare har en avgörande betydelse för utbildningsresultatet. Att eleverna är utbildningsbara och välmotiverade är en självklarhet för skolans lärare.

För att skapa ökad förståelse och inga missförstånd i kommunikationen lärare-elev, elev-elev, skall uppstå,

startar utbildningen alltid med *lagbildning*. Utbildningen är sedan uppbyggd för att eleverna skall utveckla sin förståelse, anpassning, kreativitet och självständighet.

Ett flygpass

Bild 8 illustrerar ett flygpass och har blivit döpt till det "flygpedagogiska Z:at". Med detta Z illustreras hur ett flygpass är uppbyggt för att skapa maximala inlärningsmöjligheter för eleverna.

- 1) En flyglärare leder en lektion FIN (flyginstruktion). Här förklarar läraren varför man skall lära sig flygövningen samt vad som är viktigt och vilka säkerhetsbestämmelser som gäller. Här deltar så många lärare som möjligt och lektionen förs mera som en diskussion.
- 2) Eleven läser i sin elevhandbok hur övningen skall genomföras, och "torrflyger" hela flygpasset.

3) Genomgång före flygning sker i anslutning till flygpasset. Här är det eleven som är aktör och läraren stöttar endast med råd och tips och förtydligande till eleven.

4) Flygpasset genomförs och läraren är tränare under hela passet (50 min).

5) Ca 10 min efter landning är det genomgång efter flygning. (Effektiv feedback.) Här är det åter eleven som är aktiv och berättar om sina upplevelser. Läraren stöttar, ger tips, råd och ser framåt.

6) Eleven skriver i sin flygdagbok om de upplevelser han haft under dagens pass (reflektion). – (Har ersatt betygssättningen.)

7) En gång per vecka läser lärare och elev tillsammans igenom flygdagboken. Detta stimulerar eleven till reflektion, ökar kommunikationen mellan lärare och elev samt ger möjlighet att rätta till eventuella missförstånd.

● ● Förståelse för helheten, bl a övningens syfte med tanke på krigets krav, är syftet med FIN-lektionen. Vidare skapar modellen goda möjligheter för eleven att efterhand utveckla sin förmåga att förutse situationer i luften (genomgång efter flygning). Abstraktionsförmågan ökar. Reflektionens avgörande betydelse för effektiv inläring är vetenskapligt bekräftad och detta är anledningen till flygdagboken.

Att eleven verkligen uppfattat och reflekterat på sitt pass på ett riktigt sätt, klarar lärare och elev ut vid gemensam genomläsning av flygdagboken. Det flygpedagogiska Z:at ger också eleven en god självinsikt, vilket innebär större flygsäkerhet.

Den förändring av uttagnings- och utbildningsmetoder som skett från början av 70-talet till dags dato har bl a resulterat i minskad gallring (från ca 75 till ca 5 proc), öppnare elever med god självinsikt och ny syn på flyglärollen med ett ökat ansvar för elevens totala utbildning. – Bild 9.

Flyguppvisning m m

Flyguppvisning i avancerad flygning, enskilt och i förband, har alltid omhulats vid F 5 och FlygS. "Team 60" har, sedan många år, varit flygvapnets PR-grupp nummer ett i lufthavet.

Aven enskild uppvisning i såväl SK 60, SK 61 Bulldog som SK 50 har i hög grad bidragit till denna PR. Man kan säga, att uppvisningsflygning är ett adelsmärke för F 5. – Bild 10.

De senaste åren har dock uppvisningsverksamheten genomförts i en begränsad omfattning. SK 50 och i viss mån enskild SK 60 har kunnat bedriva sin verksamhet. Personalen i "Team 60" har av olika skäl varit tvungna att sluta p g a flyttningar, kommanderingar till skolor m m.

Stora ansträngningar gjorde emellertid att man kunde komma igång under

Bild 10: "Team 60" har i många år utgjort FV:s reklampelare på hög nivå. 1991 dock bara som fyrgrupp.

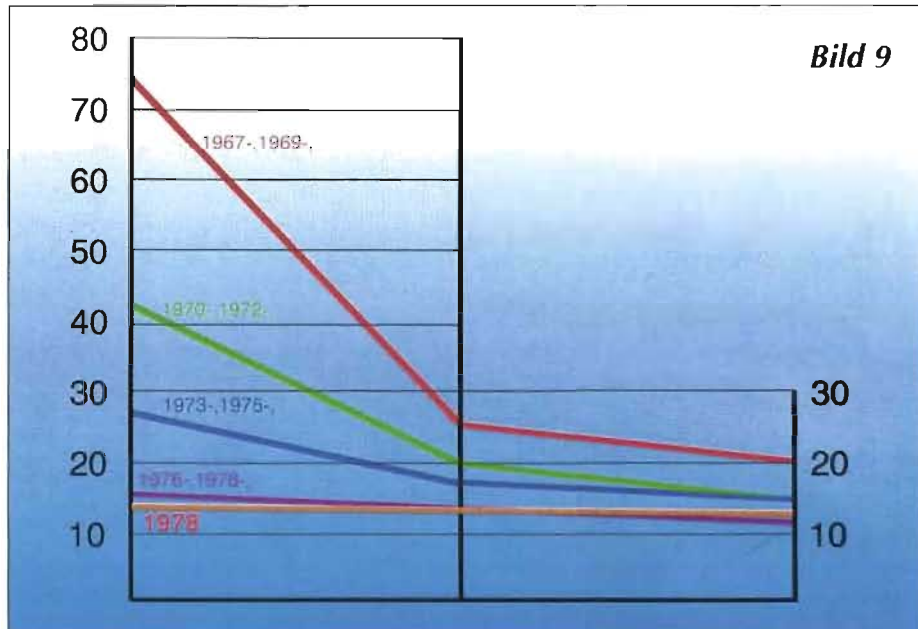

Bild 9

innevarande säsong (1991), om än i begränsad omfattning. SK 50 och enskild SK 60 kommer att fortsätta uppvisningsverksamheten på samma positiva sätt som tidigare.

Rekrytering av flyglärare av yngre årgångar pågår. På sikt kommer det troligen innebära att uppvisningsverksamheten får ett positivt lyft och att "Team 60" åter kommer att synas på himlen runt om i Sverige.

● ● En sak som oftast glöms bort då man talar om FlygS är krigsuppgiften. Under ett antal år har den grundläggande utbildningen prioriterats på bekostnad av krigsförbandens uppgifter. På senare tid har dock krigsför-

banden lyfts fram. Flygskolan har större ansvar och avsätter mera tid för dessa uppgifter. Med "krigsförbanden i centrum" hoppas och tror vi att freds- och krigsuppgift skall kunna gå hand i hand fortsättningsvis. Flygskolans krigsförband kommer att delta mer och mer i övningsverksamheten, vilket gynnar utbildningsklimatet avsevärt. Eleverna får redan vid F 5 en större insyn i och insikt om att skolan utbildar för krigets behov.

80-talet innebar en vändpunkt för F 5. Framtidstron och den positiva grundsynen som präglade de anställda vid F 5 gör att man kan se framtiden an med tillförsikt. ■

F 21:s egen uppvisningsgrupp: Fyra JA 37.

O 1 Tummelisa doftade 70-årig flygskola.

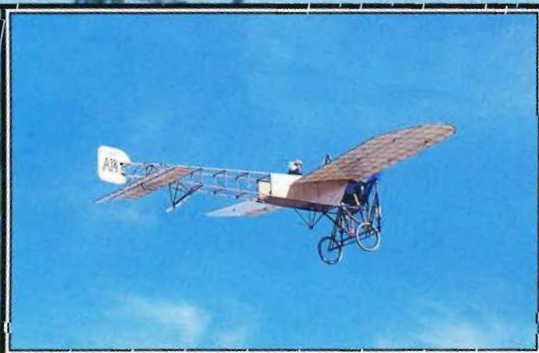

"Tundraslagaren" blåste förbi i 1000 knutar.

Vintern smyger sig på. Först i flygvapnet för norrländska F 21 i Luleå. För att klara denna psykiskt svåra årstid lite bättre, behövs varmljusa minnen att lysa upp mörkret med. Se här, t ex. Några axplock från FV:s huvudflygdag - F21-jubileet på Kallax på försommarens varmaste junidag. Cirka 25.000 njöt av Norrbottens flygflojtills alerta 50-årsuppvisning - på som ovan mark.

JUBILEUMS FLYG

Blériot XI flög första gången 1911 - för 80 år sedan.

Chefen för flygvapnet, generallöjtnant Lars-E. Englund, saluterar läsekretsen.

På 'muslågan' med "Gul Kalle", S 26 Mustang.

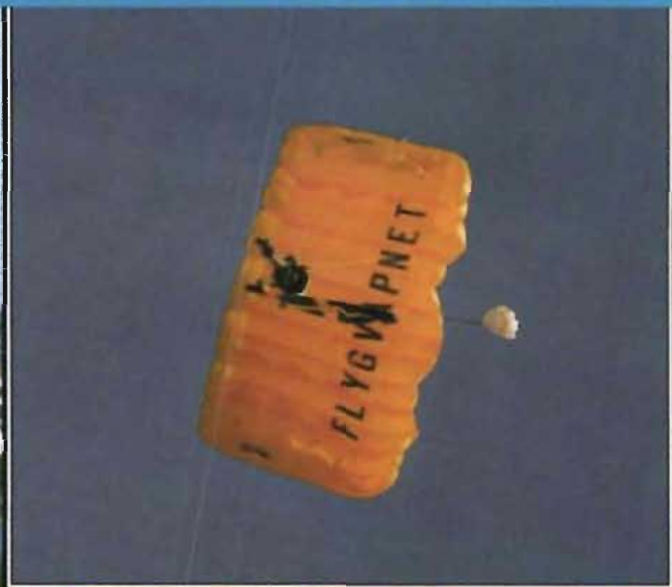
Akrobatik med Boeing Stearman.

Skogsbrandssläckning med HKP 3 & 10.

FLYGDAG LULEÅ 9 JUNI

Precisionshoppning à la FV.

Flygplanet alla ville se – i luften.

C F21, överste Magndahl, informeras om innehållet i Saabs gåvotavla.

Motmedelsflygplanet J 32E visar flaggen.

Foto:
Evan Bliet
Fahn Charleville
Peter Liander

MiG-31 Foxhound

Årets flygmässa på le Bourget i Paris blev flygmässigt avslagen och "torr". Ökenkrigsinslagen på marken dominerade. Luftens clou denna gång blev sovjetiska MiG-31, som dock bara flög sista mässdagen ... när de flesta förståsigpåarna redan åkt hem till sig.

Radarn är den enda elektriskt styrda jaktadar som finns på ett operativt jaktflygplan i hela världen. Den kallas SBI-16 eller "ZASLON" och har en diameter på 1,1 meter.

Enligt Belyakov har radarn en sådan hög uteffekt att inte ens F-14 Tomcats radar kan mäta sig därmed. Radarsystemet medger följning av tio företag samtidigt och en vapenprioritering till fyra robotar samtidigt. Radarn har också provats mot s k Stealth-mål. Spaningsmoden har en 120 graders söksektor och

MiG-31:s aktionstider kan egentligen göras hur långa som helst, men gränssättande värden har uppgivits till cirka sex timmar. K-36-katapultstolen har dock inte sittkomfort för längre tider.

Äldre sovjetiska jaktflygplan har alltid behövt all hjälp från en radarjaktledare på marken. Det behövs emellertid i mindre grad för MiG-31-piloten. Han har större möjlighet att uppträda autonomt genom att ha tillgång till ett tillförlitligt digitalt jaktlänksystem styrt till mark-

vidd för främre och bakre huvudhjulen. Detta arrangemang medger operationer på hårda, opreparerade gräsfält eller snöbemängda banor.

Enligt uppgift har man ett lägre mått på underhåll än för tex amerikanska F-15 Eagle. Mean-Time-Between-Failures (MTBF) uppgavs till 9-10 timmar emedan F-15 har 4-5 timmar.

Unikt nog visade ryssarna upp Sovjetunionens allra modernaste jaktrobot, AA-9 AMOS. AMOS kan närmast beskrivas som en kopia av F-14 Tomcats jaktrobot

Foto: Ulf Hugo

För första gången visades sovjetiska MiG-31 Foxhound upp för västvärldens flygexpertis. Trots att MiG-31 bygger på sin föregångare MiG-25 Foxbat, är Foxhound ett nytt flygplan. Det bekräftar chefen på MiG:s utvecklingsbyrå, Belyakov. Han berättade för FV-Nytt: "Det väldiga land vi skall bevaka, kräver ett flygplan med långa aktionsradier, ett vapensystem med en radar som ser långt och robotar som kan avfyra från långa avstånd."

ser 70 grader upp och 60 grader ner.

IR-spanaren, som sitter under nosen och är infällbar, är nog den kraftfullaste vi sett på ett jaktflygplan. Den slavas till de mål som utpekas på radarbilden. Detta gör det möjligt att vid IR-låsning på ett mål, sätta radarn i "stand-by" och därmed också undvika att sprida ut signaler till varningsutrustningar på främmande flygplan. Principen för detta finns också på Su-27:s och MiG-29:s vapensystem.

IR-spanaren

kontrollen (AK-RLDN). Ett annat digitalt jaktlänksystem (APD-518) innehåller alla målinformationer som kan förmedlas mellan operativa förbandsmedlemmar (jmf med vår svenska jaktlänk). - Fyra operativa MiG-31 i bredd kan med maxutnyttjande få ett radarövervakat område som motsvarar ända upp till en 900 km bred zon.

Motorerna på MiG-31 är av typen SOLOVIEV D-30F6 (1.387 grader celsius) och närmast snarlikt den teknik som användes på våra gamla RM8-motorer. Motorerna är av 2-steps medium-by-pass (3:1) på 152 KW.

Huvudstället har ett unikt utseende. Hjulpåret är både tandemplacerat och assymetriskt placerat, vilket ger olika spär-

PHOENIX. Den har emellertid en semiaktiv målsökare.

En annan jaktrobot som visades var AA-6 ACRID, som tidigare inte förnippats med MiG-31. ACRID har alltid varit MiG-25 Foxbats jaktvapen. - Även AA-8 APHID visades.

Mot tidigare antaganden kunde man nu konstatera att MiG-31 har en Gsh-6-23 mm automatkanon inrymmande 260 skott.

Med Mach 2,35 kan MiG-31 få en aktionsradie (låg höjd) på 720 km enbart på inre bränsletankar. Med två extratankar och underljuds fart kan 1.400 km uppnås. Med en lufttankning 2.200 km. Med distans-ekonomiskt höjdval kan sannolikt dessa värden höjas. ■

Text + foto: Rolf Jonsson

AA-8 Aphid.

AA-9 Amos.

Projekt "SF Ny"

Försvaret och flygvapnet är i behov av att ersätta gamla TP 85 Caravelle med ett nytt jetdrivet signalspaningsflygplan. 85:an tillhör en gången generation och har bl a blivit för dyr att hålla i drift.

Arbetsnamnet på det nya signalspaningsprojektet är "SF Ny" (SF = SignalspaningsFlygplan). Offerttiden har gått ut. FMV utvärderar nu inkomna offerter. Denna granskning beräknas vara avslutad före jul. Därefter ger FMV (i samråd med FV och FRA) förslag till ÖB om bästa lösning. Slutligt typval och kontraktskrivande beräknas vara klart före juli 1992.

Antalet aktuella flygplan beror på typvalet och hur långt ekonomin räcker. Ett mindre flygplan skulle alltså kunna inhandlas i något fler exemplar. – Intressanta flygplanstyper är Fokker 100, MD 87, Gulfstream IV och Canadair Challenger.

F 100 och MD 87 är större och tyngre flygplan än G IV och C Ch. F 100 och G IV har bägge två jetmotorer typ Rolls-Royce

▲ TP 85 Caravelle

▼ Gulfstream IV – bara ett exempel.

Tay, vilken är bland marknadens bränslesnålaste och tystaste.

Alla förväntas erbjuda ett total-koncept – nödvändiga grund-modifieringar, utbildning av piloter och tekniker, årlig simulator-ilygning för besättningar samt service och "tyngre" underhåll.

Vilket flygplan som väljs är förvisso intressant. Så även namnet/benämningen på det nya flygplanet. Kanske ratar man TP-benämningen och inför ett SF-prefix i stället. Mer logiskt så; även om en sådan nymodighet kanske är i djärvaste laget. ■

Red

Foto: Peter Liander

Utnämningar i flygvapnet

Regeringen har förordnat chefen för flygsäkerhetsledningen översten av 1. graden **Michael von Rosen** (FS/FhL) att fr o m 91-10-01 vara flygattaché vid Sveriges beskickning i Washington. ■

Regeringen har utnämnt översten **Karl-Göte Widén** att fr o m den 1 oktober 1991 vara överste av 1. graden i försvarsmakten.

Samtidigt förordnades Widén att från samma tidpunkt vara chef för flygsta-

bens flygsäkerhetsledning (FS/FhL). ■

Regeringen har utnämnt överstelöjtnanten med särskild tjänsteställning **Ove Sundkvist** att fr o m den 1 juli 1991 vara överste i försvarsmakten.

Samtidigt förordnades Sundkvist att från samma tidpunkt vara försvarsattaché i Helsingfors. ■

Regeringen har utnämnt överstelöjtnanten **Bo**

Reinholdsson att fr o m den 1 juli 1991 vara överste i försvarsmakten. Reinholdsson tjänstgör sedan 1 juni som militärsakkunnig i försvarsdepartementet. ■

Regeringen har utnämnt översten **Mats Björling** att fr o m den 1 juli 1991 vara chef för flyglinjen vid MHS. ■

Regeringen har utnämnt överstelöjtnanten med särskild tjänsteställning **Hans**

Björnby att fr o m den 1 juli 1991 vara överste i försvarsmakten. ■

Regeringen har utnämnt överstelöjtnanten med särskild tjänsteställning **Leif Bergendahl** att fr o m den 1 juli 1991 vara överste i försvarsmakten. ■

Regeringen har utnämnt överstelöjtnanten **Bertil Moberger** att fr o m den 1 juli 1991 vara överste i försvarsmakten. ■

Nya avdelningschefer vid FMV

Chefen FLYGMATERIEL har utöver utvecklingen av ledningsfunktionen i JAS 39-projektet även föreslagit efterträdare till de avdelningschefer inom huvudavdelningen för flygmateriel som avgår med pension under 1991 och 1992. Regeringen har den 18 april utsett tre nya avdelningschefer vid underhållsavdel-

ningen/FUH, flygplanavdelningen/FLYGPLAN samt systemavdelningen /FSYST.

Krister Kalin efterträder Anders Kågström som C FUH, då denne går i pension 1 nov 1991. Kalin är för närvarande vice president och teknisk chef i SAS och har tidigare varit anställd i såväl flygvapnet

som FMV. ■

Staffan Näsström efterträder Lars-Torsten Olsson (som går i pension) som C FLYGPLAN från den 1 oktober 1992. Näsström är för närvarande C FlygFL men ingår för närvarande på heltid i C FLYGMATERIEL:s nya JAS 39-ledning. Näsström har tidigare varit

C FuhF och teknisk chef vid flottilj i flygvapnet. ■

Lennart Källqvist efterträder Bertil Mademyr (som går i pension) som C FSYST från den 1 oktober 1992. Källqvist är för närvarande C FLYGMATERIEL assistent och har tidigare varit ställföreträdande C FLYGPLAN. ■

Efter 29 härliga år lämnar FV Bunge

Fredagen den 2 augusti 1991 förrättades avslutning vid flygvapnets Lottaskola i Bunge. Därmed kom också en epok i lottautbildningen på Gotland att avslutas. Efter 29 framgångsrika år!

Från och med nästa år kommer utbildningen av FV-lottor att förläggas till fastlandet. Under veckorna 11-12 kommer F13 i Norrköping att vara värd och under veckorna 27-28 får eleverna tillgång till F20:s vackra uppsalaomgivningar.

Sedan 1962 har nästan exakt 10.500 elever (varav 29 vpl) genomgått utbildning i luftförsvartjänst, förplägnadstjänst, sjukvårdstjänst eller personalvårdstjänst.

Chefen för flygstaben, generalmajor Bernt Östh, och rikslottachefen Marianne af Malmberg inspekterade den sista utbildningen. Vesper hölls i Bunge kyrka med präst ur personalvårdskursen och elever i kören. En Viggenrote ur F 17 gjorde en uppskattad överflygning och slutligen avnjöts avslutningsmiddagen i hangaren. Tidigare skolchefer och biträdande skolchefer hade inbjudits av Lottorna. Vid uppställningen lämnade RO/mj Björn Hermond av ett antal "gamla" instruktörer som frivilligt hade tagit sig till Bunge för att hedra avslutningen.

Många tal hölls, instruktörerna häcklades av eleverna och det hela avslutades med att skolchefen ledde allsången "Här är gudagott att vara". ■

Claes Anell

Foto: Rune Rydh

Sommarkurs med ungdomar

Även i år har flygflottiljen F13 i Norrköping genomfört tre veckors sommarkurs med ungdomar från hela Sverige. Totalt 40 flickor och pojkar anlände till F13 kring midsommarehelgen.

Reservoificeren löjtnant Mikael Linnander (F7/Stril), löjtnant Karin Hallström (F13/Stril) och yrkesofficeren Patrik Lemström (F13/Stril) styrde kursen till allas belåtenhet.

Kursen bedrevs i huvudsak vid flottiljen. Men under några dagar avlades besök vid F13:s östra del, Gotland. Där gjordes studiebesök vid olika militära och civila objekt samt gavs tid för rekreation.

En bra boplats på Gotland har visat sig vara de trånga

logementen vid Tingstäde. Där kommer den djupare kamratskapen fram.

Ett trevligt inslag under kursen blev besöket av anhöriga till kursdeltagarna. I år kom 72 föräldrar, syskon samt några mor- och farföräldrar – alla för att få bli informerade om F13:s och FV:s ungdomsverksamhet.

Efter genomförd kurs och med kursvärderingen i handen konstaterades att FV:s ungdomsverksamhet är uppskat-

tad. Ja, deltagarna diskuterade redan under kursavslutningen om en återträff.

Under de tre år jag varit i kontakt med våra FV-ungdomar både vid sommarkurserna och höst- och vårkurserna kan jag konstatera, att de har en mycket positiv attityd. De vill ha normer, är kreativa och har vilja att lösa uppgifter. En avgjord stimulans i kursgenomförandet. ■

Torbjörn Karlbon

UTBILDNINGSPREKORD

Sedan den nya utbildningsgången (NBO Friv) började tillämpas i FV, har intresset för sommarutbildningen stadigt ökat. 1989 deltog 798 elever, 1990 815 och i år 892!

Det är mycket motiverade och kunniga elever som efter utbildningen överlämnas till krigsförbandscheferna. Det gäller nu för dessa att ta hand om sina frivilliga, så att intresse och kunnande bibehålls.

Det är mycket uppskattat att våra högsta chefer utför inspektioner under utbild-

ningsperioderna. Det visar för de frivilliga att deras insatser är förankrade även på nivåer ovanför krigsförbandschefernas.

Sommaren 1991 genomförde CFV två inspektioner (F10 och F14), CFS sex dito (Bunge 1+2, F4, F6, F13 och Köpingsvik 1) och C FS/ProdL (Köpingsvik 2).

All denna utbildning skulle inte vara möjlig utan de duktiga och engagerade instruktörer som frivilligt ställer upp mitt i sommaren och på så sätt förskjuter sin semester till svalare tid på året.

Antalet instruktörer ur frivilligorganisationerna ("egna produkter") har ökat. Det tycker vi

är bra! YO/RO skall bara tas i anspråk i de kurser/ämnen, där de inte kan ersättas av frivilliga.

Björn Moberg

Med FV samverkande frivilligorganisationer:

- ▶ Befälsföreningen Militärtolkarna (BFMT)
- ▶ Flygfältsingenjörskårens (FIF)
- ▶ Frivilliga Motorcykelkårens Riksförbund (FMCK)
- ▶ Flygvapenföreningarnas Riksförbund (FVRF)
- ▶ Svenska Brukshundklubben (SBK)
- ▶ Sveriges Kvinnliga Bilkårens Riksförbund (SKBR)
- ▶ Riksförbundets Sveriges Lottakårens (SLK)

CFV, gll L-E Englund, och rikslottachefen Marianne af Malmberg inspekterade med såväl kritiska som uppskattande ögon.

Foto: Johnny Edqvist.

Frivilligverksamhet sommaren 1991

Kursplats	Tjänstegren	Antal elever
F4	Sjv	98
F6	Hundtj, Tp, AMU	125
F10	Ungdom	84
F13	Und	27
F14	Led, Sb, PV, AMU, Instr/Kurschef	146
Bunge	PV, Lbev, Asp	225
Köpingsvik	Led, Närskydd, Stab, Lbev, AMBU, Instr	187
Summa:		892

FVRF genomför sedan många år central utbildning för FV-ungdom i Skåne. Tidigare var F5 kursplats, men sedan några år genomförs centrala ledarkurser för FV-ungdom vid F10.

Kurserna genomförs under två veckor direkt efter midsommar. Nytt för året var, att även central ledarkurs 1 (LK1) kunde genomföras. Ett av resultaten efter samordningen av flygvapnets ungdomsutbildning.

Årets elevantal uppgick till 44 elever på LK 1 och 40 på LK 2. Till detta kom fem biträdande instruktörer som hjälpte ordinarie instruktörer med förberedelsearbete och genomförande av vissa utbildningsmoment.

Årets höjdpunkt infann sig redan första veckan när CFV, generallöjtnant Lars-Erik Englund, inspekterade kurserna under två dagar. Eleverna kunde tyvärr inte redan denna vecka visa upp sina egna lektioner, men de fick visa upp sitt kunnande i vapen- och skyddstjänst samt flygplansigenkänning. Att det är seriöst satsande ungdomar framkom

genom de frågor som ställdes till CFV och till övriga inspekterande, överste Hans Hagberg (FVRF-styrelseordförande) och till C F10/SeS överste 1. Rolf Clementson.

Även frivilligkommittén, som på uppdrag av regeringen utreder de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet inom totalförsvaret, besökte kurserna under några timmar för att bilda sig en uppfattning om FV:s ungdomsverksamhet.

Utbildningen genomfördes helt enligt de nya utbildningsplanerna och enligt de bestämmelser som skall gälla för utbildning med FV-ungdom.

Förändringar möts ofta med både ris och ros. Det blev inget undantag vid dessa kurser.

Kursanordnande myndighet F10/SeS har erfarenhet av genomförandet av dessa kurser. Även om årets elevantal hade

fördubblats, klarade man detta på ett utmärkt sätt.

Önnarp (F 10:s övningsområde) med sina perfekta förhållanden för olika slag av utbildning är en stor tillgång vid denna typ av utbildning. Vid övernattningarna i tält i Önnarp fick många norrlänningar konstatera, att visst finns det mygg i Skåne, nästan värre än i Lappland. Och beredskapen mot myggen var dålig. Det behövs skärpning till nästa år.

Vid sidan av utbildningen gjordes utlykt till Malmö, en resa till Tivoli i Köpenhamn och en kväll stod disco på menyn. Flera kvällar ägnades åt förberedelser och idrott.

Samtidigt med dessa kurser genomfördes sommarkurs vid F10 med ett 30-tal grabbar i åldern 17-19 år. Ett visst samarbete förekom och det går säkert att utöka i framtiden.

Årets kurser gav en hel del erfarenheter, vilka ligger till grund för nästa års planering.

För att FV-ungdomsverksamheten kommer att fortsätta gav CFV själv sitt stöd för, då han talade till instruktörer och elever under inspektionen. "Ungdomsverksamheten skall också spara sina delar genom rationella åtgärder, men den får inte bli en budgetregulator i vår verksamhet."

Sådant tal går hem.

Det kändes bra för oss som jobbar med entusiasm bland entusiastisk ungdom.

FV-ungdom är inte bara en del av våra framtida officerare. De är framför allt viktiga informatorer i samhället om försvar och flygvapen. Till detta behövs det den ungdomliga entusiasm som finns bland FV-ungdom inte minst bland de elever som i somras var på F10.

Tore Berillsson

Med FU-ungdom som ambassadörer

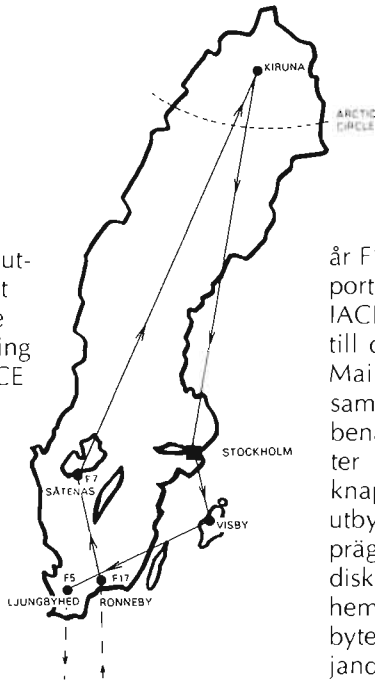
För 40:e gången har svenska flygvapen-ungdomar rest ut i världen för att representera flygvapnet och Sverige under vingarna av IACE. Denna organisationsförkortning står för International Air Cadet Exchange och är ett internationellt utbyte av flygintresserad ungdom. I dag är 18 länder medlemmar i moderorganisationen International Air Cadet Exchange Association, IACEA. Villkoret för medlemskap är att den nationella organisationen har en naturlig anknytning till flyg. Många länder representeras av civila flygklubbar (motsvarande KSAK). I Canada, England, Tyskland och USA är det emellertid som i Sverige – flygvapenanknutna organisationer.

Syftet med utbytet är ett övergripande "peace keeping mission". IACE vill främja internationell förståelse, samförstånd och kamratskap mellan världens flygintresserade ungdomar. Många är de stridspiloter och flygkaptener som i dag kryssar runt i världens luftrum som en gång fått uppleva den unika kamratskapen som IACE skapar och står för.

Utbytet brukar för Sveriges del inledas med en förberedelsevecka vid F16 i Uppsala. På schemat står bl a repetition av flygvapenkunskaper, stil och uppträdande samt träning i att hålla tacktal. Ungdomarna håller därför bl a korta anföranden för varandra på engelska om de länder de skall komma att besöka.

Väl förberedda lämnade gruppen i

år F16 i en samordnad Hercules-transport tillsammans med den norska IACE-gruppen. Flygtransporten gick till den amerikanska flygbasen Rhein-Main i Frankfurt, Tyskland. På basen samlades ca 500 ungdomar (de benämns kadetter) och cirka 50 eskorter (= officerare/ledare) under ett knappt dygn för att genomföra själva utbytet. Dygnet blev intensivt och präglades av kontaktknytande, livliga diskussioner om flyg och leverne i hemlandet. Givetvis pågick stor byteshandel av flyg-souvenirer. Följande dag gjordes uppdelningen. Alla kadetter med eskorter flög till sina respektive värdländer.

PR utomlands

Programuppläggningsarna varierar från land till land beroende på vilka resurser de nationella våldsorganisationerna har. De flesta kadetterna brukar få tillfälle att prova på flygning i någon form. Besök på flygbaser, museer, industrier och lokala sevärdheter brukar också ingå i programmen. I år har de svenska kadetterna bjudits på bl a ridning, forsränning, ballongflygning i

Stearman (dubbeldäckare från 20-talet).

I flera länder har kadetterna fått tillfälle att träffa borgmästare och andra prominenta personer. Här har ungdomarna verkligen fått visa sig som unga ambassadörer och PR-individer för Sverige. Kadetterna har till största delen bott hos värdfamiljer som har anknytning till den nationella organisationen. Detta ger ypperliga tillfällen att komma i nära kontakt med nya, likasinnade människor och på så sätt få insikt och förståelse för deras kultur och traditioner.

● ● Det i stort sett helt flygburna (TP 84 ur F7) sverigeprogrammet är ett av de mest välrenommerade programmen i utbytet. Flygvapnet visar upp sig från sin bästa sida. Flottiljer och regementen som besöks lägger ner ett mycket ambitiöst arbete på att genomföra sina programpunkter på ett högklassigt sätt.

I år besöktes i ordning F17/Kallinge, F7/Sätenäs, I22/Kiruna, Stockholm, P18/Visby och slutligen F5/Ljungbyhed. Programmet inleddes på ett imponerande sätt. På väg från Frankfurt, över internationellt vatten, mötte

Vild forsränning i Jukkasjärvi norr om polcirkeln. Även fotograferingen blev vanskelig.

Svenska IACE-gruppen som besökte Oregon, USA, framför en Boeing Stearman från 20-talet.

Förevisning av en av USAF:s räddningshelikoprar på en flygbas i Oregon.

F17 med två JA 37 Viggen för att eskortera in våra utländska kadetter och ledare mot Ronneby.

Den svenska resan bjöd på flyg, kultur och natur i lagom stora mängder under de 14 dagar som utbytet varade. Höjdpunkterna på resan var många. Imponerande flyguppvisningar, segelflyg, midnattssol, fjällvandring och försrättning. Simulatorflygning på SAS flight academy och stadshusmiddag i Stockholm. Eskort av AJ 37 ur F7, gotländska lekar och sist den största höjdpunkten - flygturer med SK 60 över ett sommarfagert Skåne.

Årets ledare i Sverige var kn **Åke Willberg** (F20/Strils) och Lt **Tommy Packalen** (F7). Från F5 gick färden sedan mot den amerikanska flygbasen i Frankfurt för att växla tillbaka kadetterna. Ledsna avsked för nyvunna vänner. IACE ger vänner för livet.

Vilka får delta?

Ungdomar som tillhör flygvapenungdomen, Flygvapenförbundet, Riksförbundet, Sveriges lottakärer föreslås av förband, föreningar och kårer att delta i ett centralt uttagningsprov vid flygstaben. För att bli föreslagen krävs ett flerårigt väl vitsordat deltagande i hemmaaktiviteterna. Proven består av skriftliga prov och intervjuer på svenska och engelska. För att komma ifråga som s k eskort krävs ett flerårigt engagemang som ledare i

någon av flygvapnets ungdomsverksamheter.

Fakta

- IACE startade i större omfattning 1950.
- Sverige representeras av flygvapnet, FVRF och SLK.
- Sverige växlade 1991 36 ungdomar och 4 eskorter.
- Sverige hade under 1991 utbyte med följande länder: Belgien, Canada, Finland, Frankrike, Holland, Hong-Kong, Storbritannien, Schweiz, Tyskland, Österrike, USA.
- Övriga länder som är med i utbytet: Australien, Filippinerna, Israel, Japan, Norge, Turkiet.
- Australien är i år värd för IACEA-konferensen.

Svenska ledare 1991 var:

Kn Åke Willberg (F20/S) i Sverige
Lt Tommy Packalen (F7) i Sverige
Sg Maria Glans (SLK) i Sverige
Kn Kent Löving (F17) i Storbritannien
Kn Arne Ullberg (F16) i USA
Lt Christer Lindell (F13) i Holland
Fk Monika Andersson (SLK) i Fran

Rekryteringseffekter

Det är många som i dag arbetar i flygvapnet som har en bakgrund i IACE. För att närmare klargör

teringseffekten pågår sedan en tid en utredning inom flygstaben. En första studie som omfattar åren 1968-83 visar, att av totalt 330 deltagare har 107 personer tagit försvarsanställning i någon form. Fördelningen är 76 yrkesofficerare och 31 reservofficerare. Detta avser alla tre försvarsgrenarna. Detta innebär i procentsatser att 32,5 procent av alla deltagare under 15-års perioden har skaffat sig ett yrke inom försvarsmakten.

Utredningen fortsätter för att även omfatta åren 1984-1990. Uppdelning mellan försvarsgrenarna samt fördelningen mellan yrkesfack inom flygvapnet kommer där att belysas närmare. Resultatet av utredningen kommer att redovisas i ett senare nummer av FlygvapenNytt. ■

Text & foto:
Arne Ullberg & Åke Willberg

Sommarkurs med ungdomar

Även i år har flygflottiljen F13 i Norrköping genomfört tre veckors sommarkurs med ungdomar från hela Sverige. Totalt 40 flickor och pojkar

anlände till F13 kring midsommardagen.

Reservofficeren löjtnant Mikael Linnander (F7/Stril), löjtnant Karin Hallström (F13/Stril) och yrkesofficeren Patrik Lemström (F13/Stril) styrde kursen till allas belåtenhet.

Kursen bedrevs i huvudsak vid flottiljen. Men under några dagar gjordes besök vid F13:s östra del, Gotland. Där gjordes studiebesök på olika militära

och civila objekt samt gavs tid för rekreation.

En bra boplatz på Gotland har visat sig vara de trånga logementen vid Tingstäde. Där kommer den djupare kamratskapen fram.

Ett trevligt inslag under kursen blev besöket av anhöriga till kursdeltagarna. I år kom 72 föräldrar, syskon samt några mor- och farföräldrar - alla för att få bli informerade om F13:s och FV:s ungdomsverksamhet.

Efter genomförd kurs och med kursvärderingen i handen

konstaterades att FV:s ungdomsverksamhet är uppskattad. Ja, deltagarna diskuterade redan under kursavslutningen om en återträff.

Under de tre år jag varit i kontakt med våra FV-ungdomar både vid sommarkurserna och höst- och vårkurserna kan jag konstatera, att de har en mycket positiv attityd. De vill ha normer, är kreativa och har vilja att lösa uppgifter. En avgjord stimulans i kursgenomförandet. ■

Torbjörn Karlborn

Högre telekrigkurs

"Omvärldens satsningar på telekrigföring visar dess betydelse. Att kunna tillämpa telekrigföring är nödvändigt för att våra stridskrafter skall kunna verka och överleva i dagens och morgondagens stridsmiljö. Erfarenheterna allt ifrån andra världskriget till i dag tyder på att telekrigföring ofta har ett proportionellt sett större värde som stridsmedel för den underlägsne."

Ovanstående citat är hämtat från ÖB:s inriktning vad avser telekrigföring, där också kraven på framtida högre utbildning fastläggs. MHS har nu ÖB:s uppdrag att planlägga och genomföra högre militär utbildning i telekrigföring. Kursen är en försvarsgemensam tvåårig, högre, teknisk kurs och kommer att kallas "Högre telekrigkurs" (HTEK).

Kursen syftar till att ge sådan förståelse för telekrigföringens operativa, taktiska och tekniska möjligheter att:

► Beslutsfattare på olika ledningsnivåer vid överväganden och beslut i varierande konfliktnivåer kan ta hänsyn till av telekrigföringen betingade hot, begränsningar och möjligheter.

► Beslutsfattare och specialister i centrala och regionala staber och myndigheter får förmåga att värdera effekten av telekrigföring i studier, materielanskaffning, operativ och ekonomisk planering.

Telekrigföring är en angelägenhet för hela försvarsmakten. Behovet av telekrigutbildad personal är i dag mycket stort i hela försvaret.

Första kursen genomförs med början i april 1992 och sträcker sig fram till september 1994. Det första halvåret kommer att utgöra ett propedeutiskt skede där bl a färdigheter i matematik, fysik och datateknik grundläggs. Huvuddelen av kursen kommer att förläggas till MHS i Stockholm. Vissa tekniska avsnitt kommer att genomföras vid bl a FOA i Linköping, där dess telekrigskompetens kommer att utnyttas. De specifika telekrigsavsnitten planeras ge akademiska betyg.

● ● Kursen är öppen för elever ur samtliga försvarsgrenar och genomförs integrerat. Personal ur FMV, FOA, FRA och industrin kommer att beredas möjlighet att genomföra hela

eller delar av kursen. Första kursen planeras för 10-15 elever.

Krav för antagning är vad som allmänt gäller för antagning till högre kurs vid MHS – med tillägget:

► Lägst betyg 3 i matematik samt lägst betyg 2 i fysik motsvarande avslutad lärokurs vid gymnasieskolans treåriga naturvetenskapliga eller tre- eller fyraårig teknisk linje. Alternativt etapp 4 i matematik respektive fysik vid Komvux.

Ansökan till kursen sker enligt ordinarie rutiner för högre kurser. Observera dock den tidiga kursstarten som skiljer sig från vad marinen och flygvapnet är vana vid.

Planeringen av kursen pågår. Mer information kommer allt eftersom att bli tillgänglig. Kursen kommer att genomföras i flyglinjens regi. Frågor kan ställas till den blivande kurschefen k k Bo Wallander, placerad på flyglinjen.

Avslutningsvis skall nämnas att kursen sannolikt, med sin mycket tekniska inriktning, blir den mest krävande vid MHS. Tekniken kommer dock att sättas in i ett taktiskt och operativt sammanhang, vilket är nödvändigt för att uppnå målsättningen ovan men som också gör kursen unik i sitt slag.

Kursstart redan i april 1992 innebär att det är knappt om tid. Om du är intresserad av att söka kursen tag snarast kontakt med din personalplanerande myndighet. ■

Bo Wallander

Alla kursen besöker också i slutet av kursen det som tidigare utmärktes till "MHS:s första kvinnliga majorer".

FV:s första kvinnliga majorer

Den 20 juni avslutades MHS allmänna kurs vid flyglinjen. Flygvapnet utbildades 13 nya majorer: bl a FV:s första kvinnliga.

De 35 eleverna påbörjade studierna vid MHS i mitten av september 1990. I ett drygt halvår har de sedan penetrerat storpolitiska händelser och vår egen försvarsplanering inom ämnet strategi, som är ett av kursens stora ämnen. Det största är flygtaktik, inom vilket man bl a återfinner flygslagets taktik. Teknikämnet har också en betydande del av timplanen.

Vid årets kurs fanns tre kvinnliga elever. De är nu flygvapnets första kvinnliga majorer. Ja t o m försvarets första vilka genomgått "riktig" officersutbildning. Två av dessa är meteorologer och en tillhör strilfacket.

Kursen har genomförts i två skeden. Det allmänna utbild-

ningsskedet vid MHS i Stockholm och det befattningssinriktade skedet vid respektive fackskola. Denna utbildningsgång infördes i och med att nuvarande befälsordning infördes. Det är nu fjärde året som eleverna vid MHS AK genomgår detta. Erfarenheterna med denna ordning är goda.

Förra årets kurs genomförde en gemensam kursavslutning med examen och utnämning till major i Stockholm efter det att fackskedena slutat. Samma ordning planerades även för denna kurs. Men i ett sent skede tvangs CFV fatta det nödvändiga, men tråkiga, beslutet att någon gemensam samling inte skulle genomföras. Det var ett beslut grundat på de ekonomiska realiteterna för FV:s del.

Vid respektive elevs myndighet genomfördes utnämning till major. Där tilldelades också välförtjänta elever CFV bokpremium för framstående studieresultat. Kursens främste elev blev **Lennart Malmberg**, F16/SeM. Övriga premium tilldelades **Johan Lindevall**, F17, och **Ingela Mathiasson**, F21/SeÖN. ■

Sven Scheiderbauer

På bilden ses flygstabschefen generalmajor Bernt Östh flankerad av de bästa eleverna i respektive fack. Från vänster ik Janne Salo (MARK/F10), ik Conny Forsberg (FLYG/F21), ik Asa Hermansson (TEKN/F21). På högra flanken ik Mikael Hörnqvist (STRIL/F21), ik Johan Jakobsson (UND/F13) samt ik Anders Svensson (SB/F7).

Under tre veckor i maj genomfördes den allmänna delen av en reservofficerskurs, MHS ROK, vid Militärhögskolan i Stockholm. 31 kursdeltagare infann sig till kursen. Bland dessa fanns flygfältsingenjörer, flygläkare, flygingenjörer, flygledare, strilare, flygsamverkare, intendent och FOA:it.

För de deltagare som var fast anställda i försvaret var kursen ett led i flygvapnets internutbildning. För reservofficerarna var kursen högre allmänutbildning i försvarsfrågor och för FOA:iten var det en utbildning som syftade till bra förståelse för försvarsforskningens betydelse.

Förutom denna mångsidiga sammansättning från militär synpunkt var naturligtvis också den civila bakgrunden mycket varierande. Detta ställde höga krav på att kurschefen (mj Sven Scheiderbauer) lyckades lägga ett schema med rätt innehåll och även motivera rätt lärare att ställa upp.

Av den kursvärdering som genomfördes sista dagen visade det sig, att alla hade enbart berömmande ord att säga om

Förkovrade reservare

kursen. Det gällde såväl skolfunktionen, genomförandet som stödet från omgivande verksamheter.

Under kursen gavs mycken intressant information på rätt nivå. Möjligheter till frågor och diskussion fanns vid varje föreläsningstillfälle. Det innebar att det alltid fanns möjlighet att fördjupa vissa avsnitt och gå lägre i andra.

Föreläsarna och lärarna var alltid noga med att ge det som svarade mot behovet hos kursdeltagarna utan att missa utbildningsmålet. Litteraturgenomgångar genomfördes inte i traditionell mening, utan när uppgifter löstes, applex genomfördes, etc. När diskussion ägde rum konsulterades littera-

utbildningens innehåll var också ganska omfattande. Det var luftförsvar med alla dess ingredienser – stril, samband, spaning, attack, stab, bas, und, folkrätt, taktik, strategi, operationer.

Ingen kommer att glömma Alnö stadga, fribrevet och regementsindelningen från 1643 eller utskrivningen av var femte man enligt beslut i Västerås 1544 och sätta bl a dessa händelser i belysning av dagens försvarspolitiska debatt. Pansarbrigadernas uppbyggnad och Centurions fortsatta öden likaväl som behovet av artilleri för att stödja slagfältens drotning. Haubitsens elevation och kanonens något ilac-kare dito associerades med

växte fram ett mönster såväl ur historisk som nutida aspekt med avseende på vad som har hänt och vad som händer i vår omvärld.

Gulf-krisen analyserades av representanter från såväl staber, departement som MHA. Den militärhistoriska avdelningen vid MHS visade prov på att kunna ge en mycket levande redovisning av händelseförloppet i Gulften med ett perspektiv utifrån militärhistorisk forskning.

Strategiundervisningen innehöll operativ planering och redovisning av olika doktriner och kom att senare inriktas mot olika konfliktperspektiv. Den genomfördes av C MHS och chefen för operativa linjen.

●● Naturligtvis handlade det mesta om flygvapenanknutna frågor. Genom den breddning som gavs växte det emellertid fram ett mönster, puzzelbit lades till puzzelbit och vissa delar framträder efter denna kurs så tydligt att man kan ana resten av mönstret.

I inledningen av kursen talade C MHS om att grundsynen vid MHS kan sammanfattas i all:

- ▶ Kunna
- ▶ Vilja
- ▶ Våga

Man lever upp till den grundsynen efter att ha fått vara med på denna utbildning. Flygvapnet har fått 31 majorer som kan mera och därför vill mera och då också vågar mera.

Vid examensceremonin (som genomfördes fredagen den 31 maj) talade C MHS, konteramiral Claes Tornberg, som också överlämnade intyg. Från CFV deltog öv T. Kent Harrskog som examenstalade samt övlt Fritz Gudmundsson. Från MHS deltog många lärare, linjechefer och linjeadministratörer. ■

Gösten Rolandsson

tur, kompendier och annan dokumentation. Pedagogiken var alltså varierad och utbildningshjälpmedel av olika slag kom till användning.

golfutslag med pitch eller drive.

Marin taktik från såväl flotta som KA belystes på motsvarande sätt, så att det riktigt

Måndagen den 17 juni utnämndes 135 kadetter till fänrikar vid flygvapnets officershögskola (FOHS-/F14) i Halmstad. Vid F14 ryckte 131 kadetter in hösten -89. Vid F5 ryckte 21 flygförarekadetter in.

Efter kursens genomförande kan konstateras, att av kursens sammanlagda 152 elever har 21 slutat inom markfacken.

135 nya fänrikar

Detta har bl a berott på brister i studiekapacitet eller chefskap eller att vederbörande har sökt civilt arbete. Fyra av de nyexaminerade har gjort uppehåll av olika anledningar och tillhörde tidigare kurser från inryckningen.

F21/SeÖN lyckades utomordentligt väl denna omgång med nio elever med på inryckningen till FOHS (elva till F5). Vid examen vid F14 gick alla 20 eleverna ut. Tre var bäst i

sitt respektive fack!

Själva examensceremonin genomfördes på ett mycket bra sätt under överinseende av "ceremonimästaren" major Per Olin, chef för stabsavdelningen vid FOHS. Till och med vädret hade han lyckats få tumme med, så att ett kort uppehåll under dagen kunde ges mitt i "regnperioden".

Chefen för flygstaben, generalmajor Bernt Östh, lyckönskade i sitt tal alla eleverna till

sin examen. Han avslutade med att förbanden nu väntade på sina fänrikar och att de alla behövs och är efterlängtda som förstärkning i produktionen.

Efter lunch tillsammans med anhöriga som slutit upp (300!) skingrades alla fänrikarna över riket till sina förband med orden: "Verklig kunskap är snarare ett sätt att vara än att kunna återge och reproducera något." (A Maltén i "Vad är kunskap".) – Tag väl hand om dessa fänrikar! ■

Bengt Isacson

Upp till kamp för "optiken"

På en av FVRF:s sidor (s 33) i FV-Nytt 3/91 berättas att CFV i en artikel sett med förvåning att frivilligorganisationerna inte reagerat över förslaget att i lägre ekonomiska nivåer avveckla den optiska luftbevakningen.

Jag har under 30 års tid haft förfärligt roligt på övningar och kurser och träffat massor med trevliga kamrater i verksamhet som kretsat runt flygvapnet och luftbevakning. Visst får man en liten chock när flottillen meddelar att man med hänsyn till situationen t v inte kan reservanställa befäl som lämnar värnpliktsåldern. Vad ska man nu göra?

Organisationer som FVRF och SLK ska givetvis föra sina medlemmars talan. Men ingen militär organisation finns ju till för att bereda trevnad för personalen. Om CFV kan finna bättre användning för 300 milj än att vidmakthålla möjligheten till att utnyttja optiken i luftförsvaret, så måste vi acceptera faktum. Vi arbetar

gärna och ideellt, men vi måste också vara vakna för att tiderna förändras. Om våra organisationer hamnar i något slags utpressningssituation, som dessutom handlar om att behålla äldre system, kommer detta på sikt att undergräva vår trovärdighet. Vi får inte bli några stolliga Sven Dufva-korporaler.

Ska vi fortleva så ska det vara för att vi behövs och kan känna stolthet över vad vi gör. Och för att vår insats är meningsfull. Optisk luftbevakning skall inte behållas bara för att luften annars skulle gå ur FVRF. Organisationer är till för medlemmar och inte tvärtom!

Vi kallas luftbevakare, men vi har ju faktiskt fler uppgifter.

● 'Det hade vi ingen aning om' är en kommentar som fällt av flera företrädare för Fo-staber, när de besökt oss under övningar och tunnit att vi haft ögon och öron över hela ytan.

● Vi ser fallskärmsbatterier över land både i nöd och som försök till landsättning i liten skala. Om våra förare är en knapp resurs kanske vi kan medverka till att de kommer tillbaka fortlare. Och fiendens nedskjutna kan vi kanske hjälpa till att fånga in om de hamnar i glesbygd.

● Vi har grejor för att mäta RADIAR. Med utbildning och utrustning skulle vi också kunna spåra och varna för B- och C-stridsmedel.

● Vi följer upp långsamtgående flyg. Är vi en tillgång för att ge trygghet för förarna?

● Vi kompletterar det ordinarie rapportnätet för väderrapporter.

● Kan inte vi flyga långsamt? Även om han då kanske inte är värd eller möjlig att bekämpa med Gripen. Vi kan skilja på vän och fi. Ge oss en tung och gammal kulspjut, så kan vi skjuta på honom också.

● Någon mil ut till havs ser vi. Främmande saker händer i havet redan i fred. Man talar om flyktingar österifrån. Kan polisen eller ilottan hålla koll på allt till havs och hjälpa människor i nöd?

● Runt storstäderna borde våra iakttagelser vara till gagn för

både civilförsvaret och arméns lokalförsvärförband. Hemvärnet finns också på landsbygden.

Om man inte kan motivera ny utrustning för att vidmakthålla möjligheterna att medverka i luftförsvaret kanske organisationen ändå med nuvarande materiel, fingerskiva och telefonabonnemang, kan anses värdefull för andra delar av totalförsvaret och fortleva, kanske i annorlunda regi.

Och moderna telefoner för hemmabruk kan ringa upp ett samtal kvickt och med bara en knapptryckning. Behöver ens luftbevakningen fast uppkopplade förbindelser? Moderna telenät kan koppla nya samtal förbi skadade avsnitt. Vilken belastning utgör egentligen en tyst men ständigt uppkopplad uppringd förbindelse i ett modernt nät?

Kan FVRF ta kontakt med berörda myndigheter och marknadsföra oss?

Vår verksamhet är mycket defensiv, kräver ringa och relativt billig utbildning. Vi borde kunna ta hand om personal som av en eller annan orsak inte gjort militär grundutbildning. Vapenvägrare som tänkt om eller invandrare som vill göra en insats. Det kanske kunde göra oss till en folkrörelse igen?

Vårdkasar byggdes långt innan människan började flyga. ■

Anders Edlund

Förbundsordf har ordet:

Nu gäller det den optiska luftbevakningen

Stabsplutonchef Anders Edlunds debattinlägg är verkligen värt att läsas med eftertanke.

Anders ger själv ett stort antal goda argument för ett bibehållande av den optiska luftbevakningen även i fortsättningen. Som många redan vet, har "optikens" fortlevnad ifrågasatts av såväl ÖB som CFV i diskussionen inför ett nytt försvarsbeslut, om försvaret/FV

anslagsmassigt skulle hamna i alternativ B eller lägre.

Jag tycker att Anders argumentering är helt riktig. Möjligen är en liten komplettering nödvändig. Att som Anders tänker sig behålla organisationen "med nuvarande materiel, fingerskiva och telefonabonnemang" kan bli svårt, eftersom den diskussion han nu initierat har sin grund i en för försvaret

helt ovidkommande orsak – nämligen den redan nu i treds-tid fortgående moderniseringen av vårt telenät med införande av bl a "AXE-växlar". Detta ställer krav på materielbyte. Att fortsätta med nuvarande materiel är således ingen utväg. Däremot har ju Anders alldeles riktigt påpekat, att flygvapnet, med hänsyn till "optikens" betydelse för hela totalförsva-

ret, inte rimligen inom den egna ramen ensamt borde behöva ta hela kostnaden för nödvändigt materielbyte. Jag tycker också, att han har rätt i att beslut som egentligen berör hela totalförsvaret, inte enbart bör ligga på myndigheten CFV. Det bör ligga på högre nivå, där både det militära och det civila totalförsvarets synpunkter kan vägas in.

Ungdomstinget

I slutet av maj samlades utsedda ungdomar och ungdomsledare vid kursgården Lägerhyddan i Köpingsvik på Öland för att genomföra FVRF:s riksungdomsting 1991. 42 ungdomar och 19 ungdomsledare skulle tillsammans med representanter för FVRF:s centrala ledning och flygstaben ägna sig åt övergripande frågor inom FVRF:s och flygvapnets ungdomsverksamhet.

Vid den inledande samlingen gavs deltagarna en orientering om programmet och målsättningen för tingen. Ungdomstinget har tillkommit för att aktivera flygvapenförbund och -föreningar samt deras ungdom-

mar i utvecklingen av ungdomsverksamheten. Avsikten är också att förankra ändringar i utbildningsplaner, att vidga kontakterna mellan FVRF:s centrala ledning och verksamheten på fältet, att sprida infor-

mation om bestämmelser och förordningar och att stimulera ungdomar som "gjort väl ifrån sig".

Ungdomstinget utnyttjades denna gång också till att informera ungdomsledarna om gällande bestämmelser och förordningar för att säkerställa likformad utbildning i utbildning i enlighet med ÖB:s direktiv och anvisningar för verksamheten.

Efter inledande genomgångar av alla aktuella regelverk och bestämmelser fick ungdomarna ägna sig åt grupparbeten. Därvid fick de tillfälle att uttrycka sina tankar och synpunkter på det nya utbildningssystemet och tillämpningen av detta. Ungdomsledarna ägnade förmiddagen åt interna genomgångar och diskussioner

kring formerna för ungdomsverksamhetens bedrivande och framtida inriktning.

Lördagens eftermiddag ägnades åt kulturella inslag i form av studiebesök vid Ottenby fågelstation, fyren Långe Jan och Eketorp fornby. Ett programinslag som uppskattades trots det gråkalla vädret.

Vid kvällens samling fick arbetsgrupperna tillfälle att redovisa sina resultat från grupparbetena tidigare under dagen. Fina redovisningar presterades av alla grupper. En sammanfattande orientering om resultatet av ungdomsledarnas diskussioner gavs också under kvällspasset. Redovisningarna kommer att utgöra ett bra underlag för kansliets och flygstabens fortsatta utveckling av ungdomsverksamheten.

Nästa dag inleddes med fältmässiga utomhusövningar i form av parvis tävling i ett antal moment bestående av punktorientering, avståndsbedömning, luftgevärsskjutning, praktiskt sjukvårdsmoment och teoretiska kunskapsprov. Ungdomarna visade därvid såväl fina kämpataktiker som goda kunskaper och duglighet i de olika momenten.

På eftermiddagen avslutades tingen med en sammanfattande redovisning och utvärdering av tings olika moment. Därutöver diskuterades ungdomstingets former och periodicitet i framtiden. Med hänsyn till det allmänna ekonomiska läget framfördes som förslag att tingen bör hållas vartannat år. Därutöver bör en särskild sammankomst för ungdomsledare och ungdomsansvariga genomföras – om möjligt varje år – för att ensa formerna för ungdomsverksamheten och stärka inriktningen mot en ungdomsvärdande verksamhet.

Sammanfattningsvis erinrade generalsekreteraren om de stora krav på omdöme och ansvarskänsla som ställs på ungdomsledare och instruktörer, om kravet på disciplin och ordning, om vikten av att följa gällande bestämmelser och om de grundläggande kraven på ledarskap i dess mest positiva bemärkelse i samband med ungdomsverksamhet. ■

Kjell Helmersson

Nye generalsekreteraren har ordet

Det är med stor glädje som jag tillträtt befattningen som generalsekreterare i FVRF. De förändringar i förutsättningarna för frivilligverksamhet som nu äger rum gör arbetet särskilt spännande. Jag tänker då främst på den förändrade hotbilden i Europa samt det kommande försvarsbeslutet med dess ekonomiska våndor. Frivilligtredningens resultat är självklart något som vi också avvaktar med största intresse.

FVRF med sin hårt målstyrda utbildning har en given plats bland frivilligorganisationerna. Intresset för utbildningen är mycket stort, vilket bland

annat innebär att vi behöver Källviken nästa sommar.

På kort sikt inriktar vi nu arbetet på jubileumsstämman i Linköping. Eftersom vi av sparsamhetsskäl beslutat om stämma endast vartannat år, blir detta en viktig händelse även i övrigt.

Vårt nuvarande namn har blivit oegentligt i och med förbundsbildningarna. Vi saknar ett bra förslag till nytt namn, där både begreppen frivillig och flygvapnet enligt många mening bör ingå.

För min egen del vill jag inledningsvis ägna mycket till till att lära känna förbund och

föreningar samt deras medlemmar. Jag är tacksam för alla lämpliga tillfällen att träffa er ute i landet eller i Stockholm.

Det åvilar mig att bli se till att vi fyra gånger om året kan presentera vår verksamhet i FlygvapenNytt under rubriken FVRF-nytt. Jag hoppas ni alla ute i landet vill hjälpa mig med detta på samma fina sätt som ni hjälpt min företrädare Kjell. Tillsammans skall vi nå bra resultat. Att synas i spalterna är en viktig uppgift. Bortemot 100.000 läsare nagelfår vår verksamhet på detta sätt. Det känns sporrande. ■

Gillis Weungarth

Anders argument kan kompletteras med flera andra, som ger stöd för hans resonemang. Dessa kommer också att tillföras i den fortsatta diskussion som nu sker inför ett nytt försvarsbeslut. Det blir säkert anledning att återkomma bli i dessa spalter utan att vårt agerande för den skull skall behöva bli ansett som något som liknar Sven Duvas.

På den av Anders ställda frågan om FVRF kan ta kontakt med berörda myndigheter och marknadsföra sig, kan jag

svara att så redan skett. FVRF och SLK – som vi i den här frågan har en nära kontakt med och som också är starkt berörda av vad som kan hända med den optiska luftbevakningen – har redan både agerat och reagerat hos ÖB och CFV. Vid årets utbildningskonferens med representanter för samtliga förbund och föreningar inom FVRF fick vi också ett enhälligt stöd för att föra frågan framåt. Vi är nu igång med att försöka få gehör för våra synpunkter på det politiska planet. Det är

bara så, att ett sådant förankringsarbete inte alltid ger braskande rubriker. Därför är det bra att frågan ställdes, så att vi på detta sätt kan få tillfälle att tala om att vi *inte är passiva*.

FVRF arbetar målmedvetet för den optiska luftbevakningens förtelevnad. Jag hoppas att fler luftbevakare än Anders skall hjälpa oss med opinionsbildningen! ■

*Gunnar Löfström
F d Luftbevakare*

Nyheter för vinterns kurser

För femte året genomförs den centrala vinterutbildningen på Stagården, den förnämliga vinterkursplatsen i de djupa hälsingskogarna. Vintern 1992 utökas utbildningstiden från två till tre veckor och med flera nya kurser.

För första gången kommer elever från SKBR att delta. Därmed har ytterligare ett steg framåt tagits i samordnandet

av den centrala frivilligutbildningen.

NYA KURSER:

- 1) Kompletteringskurs för

personal inom närskyddsplutonerna.

2) Beföringsskede för blivande sjuktransporttroppchefer, som sedan kan fortsätta sin utbildning till sjukvårdsbefäl.

3) AMU 2 finns i vinter med för första gången på Stagården.

I övrigt genomförs kurser enligt traditionellt program.

Anmälan skall vara FVRF tillhanda **senast 15 november 1991** och den skall sändas via

frivilligavdelningen på resp flottilj. Sänd in anmälan i rätt tid så att planering och förberedelser kan genomföras på ett bra sätt.

Hälsinge flygflottilj/F15 är kursanordnande myndighet. Man lovar som vanligt perfekta förhållanden för en bra vinterutbildning. – Välkommen till Stagården och FVRF:s centrala vinterutbildning 1992! ■

Tore Bertilsson

Centrala kurser vid Stagården, vintern 1992

Allmän militär utbildning				
Tjänstegrenar: Ls, Lgc, Tp AMU 2 – utbildningen omfattar allmänmilitära ämnen, försvarsupplysning samt tillämpningsövning.	832202	v 6		
Tjänstegrenar: Ls, Lgc, Sjuktp, Tp AMBU – utbildningen omfattar främst allmänmilitära ämnen, försvarsstrid och tillämpningsövningar.	834204	v 4-5		
Instruktörstjänst				
Ik P Praktisk instruktörsutbildning avseende pedagogik och metodik. Förberedelser och genomförande av lektioner.	Tp-Sg 835320 Tp-Lt 837320	v 4-5		
Markförsvaret				
KU – Närskydd, vinter Kurs avsedd för personal krigsplacerad i närskyddspluton. Kursen innehåller praktisk tjänst under vinterförhållanden och omfattar främst taktik, vapentjänst samt uppträdande inom basförsvarsområdet.	830542	v 6		
Närskyddstjänst – Fk (närskyddsplutonchef) KB2 – utbildning omfattar mob- och krigsplanläggning samt planlägga, utbildna i och leda markförsvartjänsten för närskyddsplutonen under vinterförhållanden.	836340	v 5-6		
Transporttjänst				
Transporttjänst – förarbevis Kursen omfattar utbildning till blått förarbevis. Kursdeltagare skall ha gult förarbevis och aktuell erfarenhet av körning med tung lastbil. Avsedd för personal krigsplacerad i transporttjänst.	830526	v 4		
Transport, motorfordonskurs – vinter Körövningar och fordonsvård under vinterförhållanden. Repetition av trafikbestämmelser m m. Viss del av utbildningen genomförs under tälmässig tillämpning. Förarbevis (gällande eller utgående) skall medföras. <i>Avsedd för personal som har eller har haft förarbevis för tung lastbil och är eller avses bli krigsplacerad i transporttjänst.</i>	830525	v 6		
Transporttjänst				
Transporttjänst – Fu (transportgruppschef) GB – Utbildningen omfattar ledarskap, underhållstjänst, reglements- och materielkännedom samt tillämpningsövning.	832220	v 5-6		
Transporttjänst – Sg (transporttroppchef) PB – Utbildningen omfattar ledarskap, underhållstjänst, reglements- och materielkännedom samt tillämpningsövning.	834220	v 5-6		
Transporttjänst – Fk (transportplutonchef) KB1 – Utbildningen omfattar ledarskap, underhållstjänst samt ledning av transportpluton under tillämpningsövning.	836220	v 5-6		
Transporttjänst – Fk (Transportplutonchef) KB2 – Utbildningen omfattar mob- och krigsplanläggning för transportplutonen, ledarskap samt planering och ledning av tillämpningsövning.	836320	v 5-6		
Sjuktransporttjänst				
Sjukvårdstransporttjänst – Sg (sjukvårdstransporttroppchef) PB1 – Utbildningen omfattar teori och praktisk körutbildning för sjuktransportfordon. Elev tilldelas blått förarbevis efter godkänd kurs.	834230	v 4-5		

Hälsinge-Dala blev Dala-Hälsinge

Efter 50 års verksamhet för Hälsinge-Dala flygvapenförening och dryga 30 år för Folkare flygvapenförening sattes punkt för bägge dessa flygvapenföreningar. De har under de senaste året intensivt förberett samgående i ett flygvapenförbund. Lördagen den 12 januari blev detta en realitet.

Ordf Jan-Erik Ohlson sätter punkt för Hälsinge-Dala Flygvapenförenings 50-åriga epok med det sista klubbslaget medan sekreteraren Jan Borg sätter punkt i protokollet.

Foto: Kent Svensson

nytt • nytt • ny

Det är främst ordföranden i de båda föreningarna **Jan-Erik Ohlson**, som (vid sidan av sitt civila arbete som produktionsdirektör) hunnit med att producera FVRF:s andra flygvapenförbund, när det gäller samgående flygvapenföreningar.

FVRF har centralt i flera år verkat för mindre antal samarbetsenheter med flotttiljerna. Detta främst på grund av att FV:s organisation halverats medan antalet flygvapenföreningar varit konstant.

För två år sedan överfördes Folkare flygvapenförening till F15. En logisk utveckling i och med att F15 utbildar en hel del personal för sin krigsorganisation inom Folkare flygvapenförenings område.

Lördagen den 12 januari i

Orsa finnmark blev Hälsinge-Dala och Folkare flygvapenförening **DALA-HÄLSINGE FLYGVAPENFÖRBUND**. En kompromisslösning ansåg den förste förbundsordföranden, som inte oväntat blev Jan-Erik Ohlson.

Genom två extra föreningsstämmor och en förbundsstämma inom loppet av två timmar, var FVRF:s andra "riktiga" förbund ett faktum.

Förutom förbundsordf Jan-Erik Ohlson valdes **Jan Borg** (Mora) till förbundssekreterare och **Peter Åkerlind** (Söderhamn) till förbundskassör.

Samtidigt med stämmorna genomfördes en sjukvårds- och vintertjänstkurs.

Tore Bertilsson

FVRF:s jubileums-högvakt 1992

Som ett led i firandet av FVRF:s 30-åriga existens 1992 kommer FVRF att ansvara för högvakten den 15 augusti. Uppgiften att genomföra utbildning inför tjänstgöringen har tilldelats **Stockholms flygvapenförbund med F16/SeM som kursanordnande myndighet**.

Utbildningen kommer att genomföras som en regional kurs. Anledningen till detta är att spara pengar på resor, mat, förläggning o d. Kursen planeras att gå under fyra veckoslut, våren och sommaren 1992. Vi **inbjuder** härmed samtliga FVRF:s manliga medlemmar med fullgjord GU och kvinnliga avtalsbundna medlemmar, boende i första hand i Mälardalen, att anmäla sitt deltagarintresse.

Kurschef kommer Lt Johan Törnqvist att vara. Instruktörerna kommer från I1/K1 och kursplatser blir K1/F13 Tullinge. Har Du frågor så ring **Kenneth Mörk** på frivavd F16, 018-18 65 28 eller **Johan Törnqvist** på kvällstid 08-664 70 04.

Skicka in din intresseanmälan **senast den 1 december** till:
F16/SeM
Frivavd, K. Mörk
Box 645
751 27 Uppsala

Rekordveckor på Köpingsvik

Första utbildningsperioden i juli, v 28-29, blev något av rekordveckor på Köpingsvik, kursgården 3 km norr om Borgholm. Totalt var det 260 personer på kursgården, vilket medförde att extra förläggingsutrymmen måste ordnas både innanför och utanför kursgårdsområdet.

Trots att många av de 110 eleverna hade tagit med familjemedlemmar, var arbetet igång med lektionsförberedelser till sent på kvällarna.

Kvällarna var kanske den bästa tiden för jobb. Ty på dagarna lyste solen från en klarblå himmel båda veckorna. Detta varma faktum gjorde det svårt att genomföra utbildning i lektionssalarna under eftermiddagarna. Det fina vädret bidrog till att kurserna kunde genomföras utan minsta klagomål, trots viss trängsel i barackerna.

I utbildningen deltog inte bara elever från FVRI. SLK (lotterna), SBK och FIF deltog också med många elever. Utbildningen inspekterades under v 29 av chefen för flygstaben, generalmajor Bernt Östh, och FVRF:s vice ordförande Sven Kamsén.

Om det inte klagades på årets kursveckor så framfördes besk kritik mot den nerbantade utbildningen på Köpingsvik

sommaren 1992. Det tyckte man inte om – varken lärare, elever eller familjemedlemmar.

Kursanordnande myndighet var F17, som har många års rutin av denna utbildning. Trots att skolchefen övlt K-E Nilsson varit med i många år, konstaterade han att detta varit den lugnaste kursperioden han upplevt. Rekordantalet till trots.

Vid avslutningen avtackades K-E, eftersom detta var hans sista år som skolchef. Det arbete som elever och instruktörer lagt ner under dessa veckor imponerar. Och trots hård arbetsbelastning är humöret alltid på topp och stämningen positiv. Det är kanske det som gör att alla trivs och det är därför man är rädd om köpingsviksveckorna.

Väl mött 1992 på Öland.

Tore Bertilsson

FV:s siste värnpliktige kaptan

Vid utgången av 1991 lämnar Karl Krook, flygvapnets siste* värnpliktige kaptan värnpliktsåldern.

Det var under slutet av 60-talet det uppstod officersbrist i flygvapnet. Man erbjöd då värnpliktiga underofficerare med lägst betyg X-7-7 samt godkända studentbetyg i matematik och fysik att få

genomgå officersutbildning. Den totala grundutbildningen blev 540 dagar och därpå fem krigsförbandsövningar med placering på basbataljonen som vb eller 2. bataljonadjutant.

Av de fyra årskullar med vpl fänrikar som utexaminerades var det bara två man som valde att via FVRF gå vidare med befodringsutbildning till löjtnant och kaptan. Krook var den yngste av dessa.

"Det kan finnas någon som blivit värnpliktig kaptan genom att tidigare varit civilmilitär eller reservare med begäret avsked - men ingen som gjort en röv militär värnpliktskarriär."

Krooks militära bana började dock långt tidigare. Redan 1957 började han i den tidens föregångare till FVRF-ungdomar och vid 16 års ålder skrev han krigsfrivilligavtal med FV. Han placerades som optisk luftbevakare. Han var för övrigt den allra första som bar FVRF-ungdomarnas egen uniform med värdkase och "vinklar". Detta som mannekäng på den förbundsstämma där uniformsförslaget skulle fastställas.

Patric O P Ajar

Unik FV-gärning

En i sanning unik anställningsepok i flygvapnet är slut. Efter 61 års verkligen trogen tjänst har förre kaptenen **Oskar G Wettermark** tackat för sig och dragit sig tillbaka.

Foto: John Charleville

Er 55 och 852 var två GFU-kurser. Far och son med 30 ars mellanrum och nu samtidigt i Viggen-flygning. Fadern i JA 37 och sonen i AJ 37. Ytterligare en son är på väg in i flygsystemet och flygvapnet – är under utbildning till reservofficer i flygtrafikledningstjänst.

Bengt Martinson – i dag

chef för flygstabens flygtrafiksektion – blev efter GFU nattjaktflygförare vid F1/Västerås. En av divisionscheferna var Sven-Olof Olson. Då myntades uttrycket: "När solen går ned går den erfarne personalen upp."

Aktuellt flygplan var J 33 Venom med utrustning – radar

och vapen – som var ett arv från 2:a världskriget. Förare och navigatör samverkade till en enhet. De båda måste lita helt på varandra. Navigatören "tal-ledde" in till 120 m bakom målet i mörker. Föraren ögonspanade efter skugga, utloppskon eller annan rörelse; siktade med dagersikte och avyrade. Vad hade hänt i ett verkligt läge med fullträff från 4x20 mm akan?

Varje litet tonfall var betydelsefullt och fast besättning var nödvändigt för att nå bästa resultat.

Utvecklingen under dessa 35 år har accelererat från skjut-

Medaljregn vid 45-årsfirande

STOCKHOLMS FLYGVAPENFÖRBUND firade 45-årsjubileum i Stockholm den 5 april. Förbundet är ungt, men organisationen har haft tre olika namn tidigare och har totalt sett levt i 45 år:

Stockholms Luftbevakningsbefälsförening
"
"
"
"
Luftbevakningsförening
Flygvapenförening
Flygvapenförbund

Det var en trevlig, god och gemytlig kväll och gåvor motogs, tal hölls och medaljer delades ut! Förbundet hade, dagen till ära, helt nya medaljer, ljusblå med fyra stycken ränder, guld eller silver = symboliserande "föreningens" fyra olika namn.

Guldmedalj nr 1 hade förbundsordföranden Owe Wagermark och vice styrelseordföranden Birgitta Andersson på eftermiddagen på flygstaben överlämn-

tades tidernas längsta FV-tjänstgöring.

Flygstaben hyllar sin reslige och nitiske medarbetare. Han som personligen upplevt ALLA FV-cheferna – från Asmundson till Englund. En segelflygare av rang har landat. ■

Red.

nat till CFV, **Lars-Erik Englund**. Motiveringen löd: "Han är intresserad av oss trivilliga och lyhörd för våra åsikter samt tar sig tid att resa runt och prata med eleverna på olika skolor m.m."

Vid middagen utdelades silvermedalj nr 2 till ovli **Björn Moberg** (FS/Friv) för "hans intresse och entusiasm för trivilligverksamhet". Medalj nr 3 till mj **Björn Cronlund** (Fo 44/Friv-avd) för "allt hans stöd och hjälp till trivilligorganisationerna i stockholmsområdet".

Av övriga medaljer delades nr 5 ut till rikslottacheien **Marianne af Malmberg** vid Lotta-överstyrelsens sammanträde den 20 april av förbundsordföranden, styrelseordföranden Johan Törnqvist och vice styrelseordföranden. Motiveringen löd: "Hon är positiv till samarbete organisationer emellan, hon har haft ett stort antal lottor som medlemmar och funktionärer i vårt förbund under alla

år. Hon tycker att det är en viktig bit i totalförsvaret".

Nr 4 utdelades till vår ena revisor **Christina Hamberg** vid förbundets styrelsesammanträde den 3 juni för "hennes intresse och arbete med våra budgetpapper och hennes mångåriga engagemang inom luftbevakningen och FV".

Den femte men med nr 1 märkta medaljen, delades ut till FVRF:s riksförbundsordförande **Gunnar Löfström** i samband med 6 juni och FVRF:s mottagande av sin nya svenska älska! "Hans engagemang i FVRF är ju mångårigt och väl känt och hans intresse är alltid lika vänligt och framträdande".

Vi påpekade för alla medaljmottagare, att det inte bara var ett tack för den hjälp och det stöd de givit oss utan även borde ses som en investering för framtiden. Det hade alla fem uppfattat och sade sig förstå!

Det var en mycket givande kväll. Vi ser nu fram emot vårt 50-årsjubileum om fem år! Men till dess har vi mycket arbete framför oss. Vi har i år, med flottiljens hjälp (F16), nått ett mycket bra rekryteringsresultat. Det kommer vi naturligtvis att fortsätta att satsa på trots alla åtstramningar och indragningar. Kanske är det pga detta som vår verksamhet är så viktig, just nu och framgent.

Hela Sverige är fantastiskt och därför värt att försvara! ■

Birgitta Andersson

Är man 78 kraftfulla vårar vorden, är man i sin fulla rätt att tveka ... så att inget förhastat sker. Men fredagen den 30 augusti fick bli den sista arbetsdagen i FV vid flygstaben. Det hade då hunnit förflyta vid pass 22 320 dagar sedan Oskar "snodde värvning" vid F 5. Ett oslagbart rekord? En trognare och flitigare tjänsteman lär inte FV få uppleva.

Oskar såg dagens ljus den 14 april 1913. 17 år senare, den 7 juli 1930, tog han tjänst som volontär vid dåtida Femte flygkåren. Självfallet ville O W bli flygare. Men ett mindre fel på högerögat satte 1936 stopp för den stråvan.

Oscar sadlade då om och hängav sig åt det flygtekniska i stället. O W kom 1947 till nyblivna F18. Efter idoga kvällsstudier vid Stockholms Tekniska Institut (STI) avlade O W examen i flygteknik 1950. Denna merit (bl a) ledde till arbete i Storbritannien inför Vampire-leveranserna till FV.

Under ca fyra år, 1960-65, tjänstgjorde O W i Tunisien. Därefter följde tjänst vid Basl = Tekniska Inspektionen, som 1969 i sin tur följdes av placering vid flygstaben (FS/C).

Den 1 oktober 1973 gick Oskar i ålderspension. Men FS/Systeml nyrekryterade snabbt O W som konsult. Han kom som sådan att planlägga och genomföra ca 100-talet CFV-inspektioner.

1983 var det dags att gå ur reserven. Men sluta arbeta – o nej. 1986 erhöi Oskar NoR. Det var sannerligen på tiden. Och som sagt, anno '91 avslu-

avstånd 120 m till 12000 m. En hundrafaldig förbättring? Ja, kanske. I varje fall har flygsäkerheten under denna tid förbättrats högst avsevärt samtidigt med en väsentligt högre effektivitet.

Lars Martinson är ännu så länge attackviggenpilot men har JAS 39 Gripen inom synhåll. Förr var gränserna mellan jakt, attack och spaning skarpa och många vänliga smeknamn har skapats. Nu har dock gränserna allt mer suddats ut för att i Gripen-generationen vara helt borta. JAS 39 Gripen kommer att ställa stora krav på förarna, större än tidigare. Man är inte bara förare utan också systemoperatör.

Roteflygning med far och son i Jakt- och Attackviggen är unikt. Den kunde genomföras tack vare tillmötesgående divisionschefer. ■

Foto: Arne Johannesson

Far och två söner flyger tregrupp över Syd-sverige. Unik händelse i det svenska lufthavet. Far och yngste sonen bedriver sin flygtjänst vid F17 i Kallinge. Av en tillfällighet var också äldste sonen med en Jaktviggen på F17-besök, vilket möjliggjorde denna familjegruppflygning.

Olle Svetoft tillhörde GFU-omgång Er 53. Han utbildades till jaktförare på J 29 Tunnan vid F16 i Uppsala. Han har också tjänstgjort som flyglärare

vid F5 i Ljungbyhed i ett antal år. Olle är nu sektionschef i flygstabens produktionsledning (FS/Prod 1).

Äldste sonen, **Jan Svetoft**,

tillhörde GFU-omgång E 79 och gjorde därefter TIS och GFSU på J 35 Draken vid F16 i Uppsala. Han har också tjänstgjort vid F10 i Ängelholm under några år bl a som TIS-instruktör. För något år sedan omskolades han på JA 37 Viggen vid F4 i Östersund. Där tjänstgör han nu som ställföreträdande divisionschef.

Yngste sonen, **Johan Svetoft**, tillhörde GFU-omgång 851 och utbildades därefter på JA

37 Viggen vid F17 i Kallinge. Han gör där nu fortsatt flygslagsutbildning.

Älter flygningen berättade Olle Svetoft att det hade varit en fantastisk upplevelse att flyga tregrupp med sina söner. Han ångrar ingalunda att han för snart länge sedan dristade sig att (om än mycket varligt) rekrytera sina ättelägg till vårt alerta flygvapen. En pappas stolthet över sina söners yrkesval går ej att ta miste på. ■

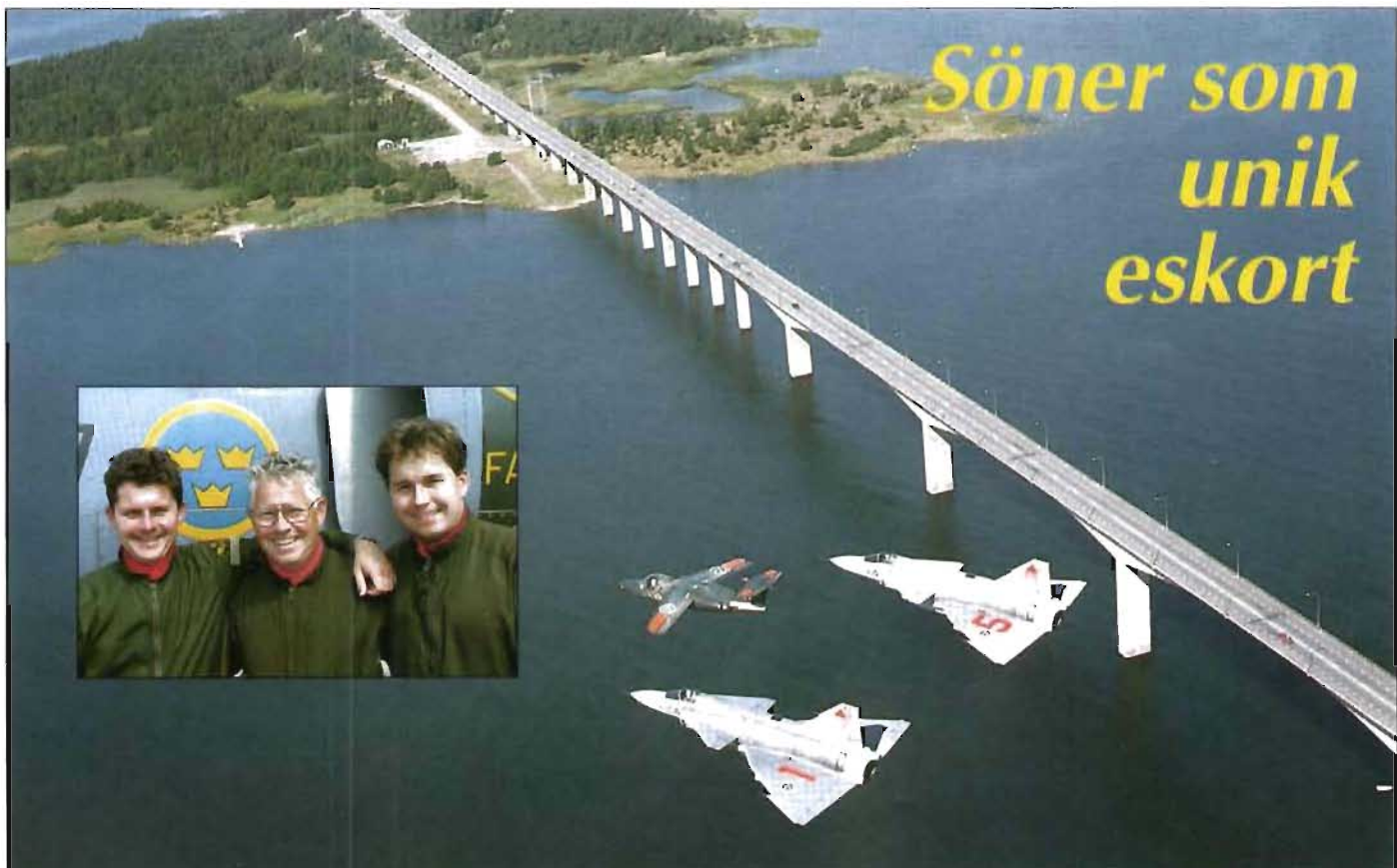

Foto: Gösta Bolander

Besök hos de gamla grekerna

F20 byggde i april vidare på sin utlandsresetradition genom att med Flygvapnets krigshögskolas högrekurs (FKHS/HK) besöka Grekland. Deltagare var förutom elever och lärare även skolledning inklusive C F20 överste Jan Westberg samt inbjudna representanter från marinens KHS och arméns KS.

Grekland är som bekant ett land med lång historisk bakgrund, något som grekerna gärna understryker. Turkiet i allmänhet och Cypern i synnerhet var ett ämne som grekerna med inlevelse lämnade synpunkter på.

Greklands flygvapen består av 24 000 man och 21 krigsdivisioner plus 8 skoldivisioner. Det bildades 1931 ur enheter från armén och flottan.

Utbildningen vid Flygkademin tar fyra år. Den innehåller allmänna ämnen som matematik och fysik men också aerodynamik och hållfasthetslära. Efter studieåren har kadetterna endast 36 flygtimmar – erhållna i Cessna T-41A Mescalero.

Grekiska flygvapnets minst sagt blanda flygplansbestånd medför stora problem vad gäller service, reparationer och underhåll. Man har inte mindre än sex olika jaktflygplanstyper (F-16, Mirage 2000, F-4E Phantom II, F-5A/B Freedom Fighter, F-104G Starfighter och Mirage F.1 CG).

● ● Avresedagen den 15 april var alla beredda att gå ombord på en TP 84 Hercules för fem timmars transport till Södern. Det visade sig emellertid att vår TP 84 satts in för hjälpsändningar till kurderna i Irak. Resan ägde i stället rum (med ÖB:s medgivande) i en chartrad Boeing 737, som anskaffats i all hast.

Landning skedde på Hellinicon utanför Athen, där den svenske ambassadören *Karl-Anders Wollter* och grekiska följeofficerare hälsade oss välkomna.

Efter lunch samt hälsningsanförande av ambassadören på Hotel President i Athen (vårt veckoviste) inleddes det digra besöksprogrammet.

På kvällen var vi hembjudna till det svenska ambassadörsparat. Där skapa-

des goda kontakter med representanter för den grekiska försvarsförvaltningen, grekiska officerare och flygkaddetter.

● ● Andra dagen besökte vi den grekiska flygkademin, där vi hälsades välkomna av chefen för skolan, generalmajor *Poulakos*. Efter en allmän briefing inleddes själva rundvandringen med besök vid skolans museum, olika laboratorier och andra faciliteter.

Skolflygplan T-2E

Besöket avslutades med kransnedläggning vid ett flygmonument. Grekisk paradtrupp med orkester samt FKHS lärare och elever var uppställda vid monumentet över stupade flygare. Assisterad av chefen för flygkademin och ambassadör K-A Wollter lade C F20 ned en krans med blågula band.

Eftermiddagen ägnades åt Akropolis – kulturens vagg. En skicklig guide fördjupade våra insikter i de gamla grekernas mångfacetterade kunskaper.

På kvällen bjöds vi till sjömanskyrkan i Pireus. Ambassadör Wollter höll en mycket initierad säkerhetspolitisk genomgång, där en historisk tillbakablick gav förklaringen till det som händer i dag.

● ● Följande dag flög vi med en grekisk C-130 Hercules till Andravida AFB, en jaktbas nära Olympia (platsen för de antika olympiaderna). Efter ett alltför kort besök vid Andravida AFB flög vi vidare till Kalamata, ett utbildningsförband med bl a Cessna T-37 och T-2E Buckeye. Kalamata AFB

bedöms utbildningsmässigt motsvara en senare del av GFU (grundläggande flygutbildning) samt GTU 1 (grundläggande taktisk utbildning).

Nästa dag för vi till grekiska flygstaben, där chefen för grekiska flygvapnet, generallöjtnant S Stathias, tog emot. Därefter höll chefen för flygstaben en genomgång. Efter genomgången presiderade flygstabschefen för en panel av sektionschefer. Han besvarade våra stundtals kinkiga frågor mycket öppenhjärtigt.

Efter att ha utbytt gåvor gick färden vidare till borgmästaren i Athen. Vid en högtidlig ceremoni utväxlades bl a minnesgåvor. Vi gjorde en intressant rundvandring i Stadshuset. Eftermiddagens guidade busstur gick till Sounio, som ligger på den sydligaste spetsen med Poseidons tempel högst uppe på klipporna.

Fredagen var den sista dagen med förbestämt program. Förmiddagen förlades till Tanagra AFB, en jaktbas med bl a Mirage F1 och Mirage 2000. Vid Tanagabasen demonstrerades en fingerad rotestart med

skarpladdade flygplan under incidentberedskap.

H.A.I. Hellenic Aviation Industry, Greklands flygindustri, som ligger granne med Tanagra AFB blev nästa besöksmål. Här närstuderade vi underhåll av grekiska flygvapnets flygplan, legotillverkning för Airbus, etc.

● ● Flygkademin stod för avskedsmiddagen denna kväll, som vi tillbringade på en populär restaurang i Athens gamla stad Plaka. Klassisk grekisk folkmusik – och inte minst "Zorbadansen" – exekverades! Kvällen blev en härlig avslutning på en intensiv vecka.

Vi återkom till Sverige på lördagen den 20 april trötta men mycket nöjda. Vi hade fått se och uppleva mycket samt fått en mycket intressant inblick i grekiska flygvapnet. Programmet var väl avvägt med fina kulturella inslag. – Ett minnesvärt inslag i en lång och kraftsugande utbildning. ■

F20 "ollektiv"

Av Jan-Olov Gezelius

Flygvapnet först

att tillämpa Wien-dokumentet

Sverige har med regeringsbeslutet av den 27 juni i år uppdragit till ÖB att under september månad 1991 genomföra ett utländskt besök vid en svensk flygbas. C F13 har fått uppdraget att ansvara för genomförandet. Inbjudan till de 35 ESK-staterna har utsänts genom UD:s försorg. – När detta läses har besöket framgångsrikt genomförts. Se sid 36.

Eftersom Sverige är först att inbjuda till denna nya form av förtroendeskapande verksamhet, kan vårt arbete bli normgivande för övriga länder.

Många har ställt frågan: Vad innebär Wien-dokumentet för oss i flygvapnet? För att svara på denna fråga bör man först veta något om bakgrunden till nu gällande överenskommelse.

Wien-dokumentet 1990 (WD-90) är ett förhandlingsresultat från konferenser om samarbete och säkerhet i Europa. Denna form av konferenser har med tiden utvecklats till en omfattande process. Försök gjordes redan i slutet av 1950-talet att reglera säkerhetsfrågorna i Europa. Det var dock först när Sovjetunionen gått med på västs krav att USA och Kanada skulle delta – och att även utvidga arbetet till att omfatta mänskliga fri- och rättigheter – som processen kunde starta.

● ● Den första stora konferensen ägde rum i **Helsingfors 1973-75**. Slutdokumentet, "The Final Act", undertecknades av de 35 ESK-staterna. Dessa bestod vid den tiden av de europeiska nationerna utom Albanien samt USA och Kanada. Tillämpningsområdet var i stort hela Europa från Atlanten till Ural.

Den så kallade ESK-processen strukturerades i fyra korgar. **Korg 1** omfattade säkerheten i Europa och överenskommelser om förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder inom det militära området (CSBM-Confidence and Security Building Measures). Vid denna tidpunkt kunde man dock endast enas om rekommendationer att följa föreslagna åtgärder.

Under uppföljningsmötet i **Madrid 1980-83** vidgades mandaten för den fortsatta processen. Man kunde enas om att överenskommelserna skall vara politiskt bindande, militärt betydelsefulla och dessutom ange lämpliga former för verifikation.

Ett expertmöte inom första korgen, som ägde rum i **Stockholm 1984-86**, resulterade i "Stockholmsdokumentet". Det innehåller noga reglerade och bindande regler vad gäller olika

militära aktiviteter.

Här regleras bland annat skyldigheter att inbjuda observatörer vid större övningar. För Sveriges del tillämpades Stockholmsdokumentet vad avser närvaro av utländska observatörer nu i mars vid försvarsmaktsövningen Nordavind.

● ● Det senaste uppföljningsmötet i **Wien 1986-89** genomfördes i två parallella förhandlingar. Den ena förhandlingen avsåg vidareutveckling av Stockholmsdokumentets regler rörande förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder. Här deltog alla ESK-staterna. Den andra förhandlingen avsåg reduktion av konventionella styrkor i Europa. I denna fråga deltog endast NATO- och WP-stater.

Efter uppföljningsmötet i Wien hade den politiska situationen mognat för ett toppmöte och "Parisstadgan" undertecknades av ESK-staternas stats- och regeringschefer i Paris den 19-21 november 1990. Denna stadga innehåller bestämmelser för ESK-processens fortsatta arbete. Den reglerar även vilka institutioner som skall säkerställa efterlevnaden av gällande överenskommelser. En sådan institution är bland annat "The Conflict Prevention Center" i Wien. Nästa uppföljningsmöte skall enligt planerna äga rum i Helsingfors med början 1992.

Wien-dokumentets innehåll

WD-90 omfattar ca 35 A4-sidor text. Det är indelat i tio huvudrubriker.

- I) Årligt utbyte av militär information
- II) Riskreducering
- III) Kontakter
- IV) Föranmälan av vissa militära verksamheter
- V) Observationer av vissa militära verksamheter
- VII) Begränsningsregler
- VIII) Efterlevnad och verifikation
- IX) Kommunikation
- X) Årligt utbyte för bedömning av tillämpningen

Sju bilagor tillkommer.

Under **punkt I)** – Årligt utbyte – innebär detta att Sverige beträffande flygstridskrafter har redovisat följande:

- ▶ Våra flygförband med benämning och lydadsförhållanden.
- ▶ Normal fredsbasering.
- ▶ Fredstida personalinnehåll.
- ▶ Antal och typ av:
 - Stridsflygplan
 - Helikoptrar

Dessutom redovisas inplanerade förändringar av förband och materiel.

Punkt II) – Riskreducering – reglerar bland annat skyldigheter att snabbt informera övriga medlemsstater via konfliktcentret i Wien om någon militär incident inträffat som kan få konsekvenser för övriga stater.

Punkt III) – Kontakter – är en ny överenskommelse där varje ESK-land med egna flygstridskrafter skall arrangera minst ett besök under en femårsperiod på en av sina fredsflygbaser. Besöket skall omfatta minst 24 timmar, varje land får sända högst två besökare. Avsikten med besöket är att visa normal fredsverksamhet. De besökande skall ges tillfälle att se alla olika typer av flygplan som är baserade på basen och ges möjlighet att få samtala och diskutera med olika kategorier av militär personal. De besökande har rätt att medföra kikare, videokamera och bandspelare. Värmlandet medges dock reglera och begränsa användningen av den medförda utrustningen.

● ● Besöket vid F13 den 19-20 september var alltså en del i denna överenskommelse. Den svenska inställningen till besöket var självklart positiv. Vi ville helt motsvara den målsättning och de krav som anges i WD-90. Dokumentet anger även att en slutdiskussion skall genomföras, varvid besökarna ges tillfälle att utfråga ansvarigt befäl. Det är vår förhoppning, att vi får en positiv slutreaktion från deltagande länders delegater. ■

POSTTIDNING

B

Flygstaben
107 84 STHLMBEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNINGVid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen med
nya adressen på baksidan.

Foto: Rune Rydh

ESK-stater visiterar flygvapnet/F 13

Den 19 september stod flygvapnet och F13 i Norrköping som värdar för 47 delegater från 26 ESK-stater vilka inbjudits att – i Wien-dokumentets anda (se sid 35) – skärskåda en svensk militär flygbas i normalt fredsarbete. Sverige är det första landet som på detta sätt bidrar med denna typ av förtroendeskapande verksamhet för säkerhet och samarbete i Europa.

Cirka 80 proc av ESK-deltagarna var militärer. Bara en var kvinna. Albanien sände sin flyvpenchef. Mest i centrum var dock representanterna för Estland och Lettland. De öst-väsliga mötena var hjärtliga. 24 timmar varade denna vänskapliga visitation. Nästa flygva-
pen att granskas blir Nederländerna.

